

ПЕРЕДМОВА

Альпінізм — мужній, повний глибокого, майже філософського змісту спорт. Він включає в себе і точні знання, і моральний початок, і великі поривання. Він сприяє вихованню кращих почуттів, розвитку та укріпленню характеру людини у боротьбі за досягнення високої цілі.

З незапам'ятних часів гори вабили людей, але лише одинаки зважувалися підніматися на вершини. З часом все сміливіше і сміливіше вступали люди у двобій з царством скель, снігів, льоду та холоду, рідко виходячи переможцями. Це ненадовго охолоджувало бойовий запал людей. Зрештою, люди набували досвіду. Вони навчилися досягати вершин, незважаючи на всі перешкоди: на шквальний вітер, гірську хворобу, падіння каміння та лавини. Вершина — ціль досягнута, вище тільки небо, навколо неосяжна краса гір та неймовірно далека лінія горизонту. Небезпеки позаду, людина переборола страх перед льодовиками з тріщинами, крутими сніговими схилами і збагатилася знанням про себе, пізнавши радість перемоги та краси.

Не вступивши у двобій з горами, неможливо уявити непізнаний світ, що має свої таємниці. Але коли людина досягла вершини, з'являється бажання знову і знову повернутися в гори, підніматися на вершини ще складнішим маршрутом, долаючи нові перешкоди, застосовуючи надійні заходи безпеки.

Так народився спортивний альпінізм, змагання з альпінізму.

Специфічною особливістю альпінізму, як виду спорту, є те, що безпека спортсмена залежить від його спортивної майстерності, організованості та дисципліни.

Але майстерність приходить лише згодом, і тому у нас діє система підготовки альпіністів з поступовим ускладненням здійснюваних сходжень. Сходження на вершини розподіляються на шість категорій складності (12 напівкатегорій складності), що дає можливість альпіністам поступово від одного сходження до іншого збагачувати свої знання і удосконалювати техніку.

У цій публікації приведені два документи, затверджені Держкомспортом України та Федерацією альпінізму і скелелазіння України:

«Правила горосходжень та Правила змагань з альпінізму».

Дотримання положень, наведених у цих правилах, є необхідною умовою забезпечення безпеки альпіністів у процесі набуття та накопичення ними досвіду сходжень на гірські вершини, а також об'єктивної оцінки досягнень альпіністських команд у змаганнях з альпінізму.

Любити гори — значить знати про них усе!

Вивчайте правила і готуйтеся до нових сходжень!

Валентин Симоненко,
Президент Федерації альпінізму і скелелазіння України,
заслужений тренер України, майстер спорту з альпінізму.

АЛЬПІНІЗМ:

Правила організації і проведення горосходжень для всіх альпіністських заходів масового, навчального, тренувального та спортивного характеру. Правила поширюються на всі альпіністські заходи, що проводяться за участю українських альпіністів як на території України, так і за її межами, а також на іноземні заходи та сходження, що проводяться в гірських масивах України.

Змагання з альпінізму служать стимулом для досягнення високих спортивних результатів, виявляють сильніші команди, кращих спортсменів, піднімають рівень національного альпінізму. Альпінізм — своєрідний вид спорту. Неможливо досягти єдності умов, місця і часу під час змагань. Мета цих Правил регламентувати такі критерії і методи оцінки сходжень, щоб максимально об'єктивно були враховані складність маршруту, підготовка до сходження, умови сходження, якість здійснення сходження, швидкість сходження, дотримання вимог безпеки.

Правила підготували:

П.Ф. Славинський майстер спорту з альпінізму;

О.А. Верба майстер спорту з альпінізму;

О.С. Фомін майстер спорту з альпінізму;

Г.І. Чуб заслужений тренер України, майстер спорту з альпінізму, провідний тренер Держкомспорту України.

За участю:

Г.В. Польовий заслужений тренер України, почесний майстер спорту;

М.В. Загірняк майстер спорту з альпінізму;

С. А. Пугачов майстер спорту з альпінізму.

Правила обговоренні та ухвалені рішенням Виконкому Федерації альпінізму і скелелазіння України від 3 лютого 2001 року, протокол № 1 (п. 3).

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ З
ПИТАНЬ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

ФЕДЕРАЦІЯ АЛЬПІНІЗМУ І СКЕЛЕЛАЗІННЯ
УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Президент Федерації

альпінізму і скелелазіння

ПОГОДЖЕНО
Заступник Голови
Держкомспорту
України

АЛЬПІНІЗМ
ПРАВИЛА СХОДЖЕНЬ

РЕЦЕНЗІЯ

на правила горосходжень з альпінізму, що підготовлені
групою фахівців під керівництвом П.Ф. Славинського

Правила горосходжень з альпінізму є додатковим матеріалом до правил змагань з альпінізму, бо деталізують окремі їх положення. Зокрема, в них викладено вимоги до організаторів горосходжень та спортсменів, які беруть в них участь, щодо підготовки сходжень, випуску на сходження, дотримання правил безпеки, проведення сходжень та їх залік. У додатках наведено принципи класифікації альпіністських маршрутів та суддівська документація.

Правила горосходжень з альпінізму затверджені Виконкомом Федерації альпінізму і скелелазіння України 3 лютого 2001 року.

Таким чином, правила горосходжень з альпінізму можуть бути рекомендовані до видання.

Зав. лабораторії
програмування процесу
підготовки спортсменів ДНДІФКС

В.Г. Олешко

27.05.2002 р.

ВСТУП

Ці "Правила горосходжень" встановлюють умови і порядок оформлення альпіністського заходу (АЗ), випуску на сходження та його залік, обов'язки, права і відповідальність організаторів АЗ та структур, що контролюють, вірність оформлення АЗ, вимоги до керівників АЗ, керівника і учасників групи горосходжувачів (команди), дотримання яких є мінімально необхідними мірами безпеки горосходження та забезпечує реєстрацію АЗ і контроль за його проведенням, а також обумовлює форму звітності про проведення АЗ.

"Правила горосходжень" складаються з 8 розділів (Загальні положення, Організація роботи альпіністських заходів, Підготовка сходження, Випуск на сходження, Дотримання правил безпеки, Проведення сходження, Залік сходжень, Страхування життя) та 4 додатків (Інформаційна карта, Документація альпзаходу, Звіт про роботу альпзаходу, Принципи класифікації альпіністських маршрутів).

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Ці правила спрямовані на забезпечення мінімально необхідних мір безпеки в горах. Правила поширюються на всі альпіністські заходи, що проводяться за участю українських альпіністів як на території України, так і за її межами, та на іноземні заходи та сходження, що проводяться в гірських масивах України. Ці правила стосуються всіх заходів масового, навчального, тренувального та спортивного характеру і обов'язкові для всіх учасників заходу.

1.2. Під підготовкою до сходжень мається на увазі проведення в гірському районі (включаючи райони базування) навчальних і тренувальних занять, розвідувальних, акліматизаційних та ознайомлю вально-реабілітаційних походів.

1.3. До альпіністських сходжень відносяться:

- **МАСОВІ;**
здійснюються за спеціальною Програмою підготовки в формі колони (колон) учасників під керівництвом інструкторів альпінізму.
- **НАВЧАЛЬНІ; ТРЕНУВАЛЬНІ;**
здійснюються згідно з Програмами підготовки в складі навчальних груп (під керівництвом інструкторів альпінізму) та спортивних груп.
- **СПОРТИВНІ;**
здійснюються у складі спортивних груп і команд в рамках змагань з альпінізму, включаючи змагання з метою підвищення кваліфікаційного рівня.
- **СХОДЖЕННЯ ДЛЯ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ;**
здійснюються під керівництвом інструкторів альпінізму або у складі самостійних груп згідно з цими Правилами.

НАВЧАЛЬНА ГРУПА - група альпіністів, які проходять навчально-тренувальні заняття і здійснюють сходження до виконання норм

відповідного кваліфікаційного рівня згідно з Програмою підготовки альпіністів.

СПОРТИВНА ГРУПА - група альпіністів, які проходять тренувальні заняття і здійснюють сходження з метою спортивного удосконалення (виконання норм спортивних розрядів з альпінізму або їх підтвердження, участь у змаганнях з альпінізму).

САМОСТІЙНА ГРУПА - група альпіністів, в якій керівник не обов'язково повинен мати кваліфікацію інструктора з альпінізму. Самостійною групою може бути як спортивна група, так і група активно-відпочинку.

1.4. Складність маршрутів сходжень ділиться на шість категорій від 1 до 6 з розподілом на підкатегорії А і Б (1А - найменш складна (некатегорійна) і категорійні 1Б, 2А, 2Б, ..., 6А; 6Б - найбільш складна).

Класифіковані маршрути включаються до Класифікаційної Таблиці Гірських Вершин (КТГВ). Маршрути, включені до КТГВ Росії чи ЄААА, визнаються дійсними і підлягають перегляду лише у виключних спірних випадках.

Вершини Карпат класифіковані тільки в зимовий період - з 1 січня до 30 березня.

Нові маршрути діляться на першосходження, першопроходження, варіант (не менше 25% маршруту пройдено вперше) та комбінацію.

1.5. Сходження в стилі "соло" (поодиноці) не дозволяються.

1.6. До заліку на спортивний розряд з альпінізму зараховуються сходження, що виконані на кваліфікаційних змаганнях (зарєстрованих альпіністських заходах), чемпіонатах і Кубках України та міжнародних змаганнях.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ АЛЬПІНІСТСЬКИХ ЗАХОДІВ (АЗ)

2.1. Для підготовки альпіністів та здійснення сходжень ФАіС України її колективні члени (Суб'єкти) та інші організації можуть проводити різні АЗ: навчальні, тренувальні, спортивні, масові, в тому числі виїзні та на стаціонарних базах, збори, кваліфікаційні змагання, експедиції, альпініади, сходження вихідного дня.

2.2. Альпіністський захід має бути попередньо узгоджений з ФАіС України та затверджений організацією, що проводить АЗ.

Для Суб'єктів ФАіС України та організацій, що не діють як альпіністські організації, додатково проводиться реєстрування АЗ в відповідній ФАіС міста чи області (або Суб'єкта ФАіС України, що їх замінює).

2.2.1. Для погодження проведення АЗ ініціатори направляють до секретаріату Виконкому ФАіС України Інформаційну Карту (додаток 1) в 2-х примірниках, котра для ініціаторів - членів ФАіС України попередньо повинна бути узгоджена з Суб'єктом ФАіС України, що діє як альпіністська організація, членами якої є ці ініціатори; за відсутності такого членства - з відповідною ФАіС міста чи області (або Суб'єкта ФАіС України, що їх замінює).

На протязі 15 днів після отримання Інформаційної Карти СТК та Секретаріат Федерації розглядають і відправляють ініціаторам один примірник Карті з погодженням чи обґрунтованою відмовою.

2.2.2. Після отримання погодженої Інформаційної Карті ініціатори забезпечують оформлення основної документації АЗ згідно з додатком 2 (п.2).

2.2.3. Організація, що проводить АЗ, затверджує документи по п.2 додатку 2. Ця організація в межах, визначених наказом «Про організацію АЗ» (додаток 2, п.2б), несе відповідальність за забезпечення АЗ матеріальною базою (фінансування, спорядження, харчування, транспорт, паливо, засоби зв'язку, медичне забезпечення, міри безпеки тощо) відповідно до умов та складності запланованих сходжень.

2.2.4. Організація, що реєструє - Суб'єкт ФАіС України, що діє як альпіністська організація, - узгоджує відповідні документи АЗ по п.2.2.2. Ця організація несе відповідальність за відповідність рівня старшого тренера, випускаючого, начальника рятувального загону, інструкторів-тренерів, керівників спортивних груп та учасників АЗ умовам та складності запланованих походів та сходжень.

В окремих випадках роль організації, що реєструє, може виконувати ФАіС України.

2.2.5. Організації, що проводять та реєструють АЗ, і їх працівники не несуть відповідальності за випадки, що сталися під час сходження (походу) через хибну поведінку учасників або керівництва, а також за допущені ними порушення під час проведення АЗ, випуску груп та інші, за умови організації АЗ згідно з цими Правилами.

2.3. Організації (ініціатори), що проводять АЗ, повинні заздалегідь до початку АЗ погодити можливість його проведення на запланованій території і в запланованій термін, а також вартість різних фінансових витрат в районі базування. Організація, що реєструє АЗ, повинна впевнитись в наявності такого погодження.

Організація, що проводить АЗ, зобов'язана письмово узгодити свої плани з уповноваженим ФАіС України у відповідних районах (у горах України - Крим, Карпати).

2.4. Прибувши у гірський район, керівник зобов'язаний пред'явити для перевірки документацію свого АЗ уповноваженому ФАіС України, а також у гірських районах України зареєструвати захід у регіональному рятувальному загоні ФАіС України.

Керівник АЗ зобов'язаний письмово (телеграма, картка) проінформувати Секретаріат як про початок роботи АЗ, так і про його закінчення чи припинення (вказати причину припинення). Керівник, старший тренер АЗ зобов'язані регулярно, бажано не рідше одного разу на 10 днів, інформувати про хід АЗ (будь-якими наявними засобами зв'язку) організацію, що проводить та зареєструвала АЗ.

2.5. Під час роботи АЗ необхідно вести документацію згідно з додатком 2.

2.6. Після закінчення роботи АЗ його керівник направляє до ФАіС

України звіт, в тому числі відомості про сходження, здійснені учасниками та інструкторами АЗ, а також, якщо це потрібно, до Федерації альпінізму, на території якої проводився АЗ (додаток 3).

2.7. В будь-якому АЗ (за винятком тих, що проводяться самостійною спортивною групою) навчально-тренувальним процесом і сходження керує старший тренер АЗ, який повинен мати кваліфікацію не нижче КМС та звання інструктора II категорії. Він несе відповідальність за постановку навчально-тренувальної роботи згідно з Програмою і додержання учасниками АЗ вимог про охорону навколишнього середовища.

2.7.1. Комплектування навчальних відділень проводиться ст. тренером АЗ з урахуванням побажань учасників запланованого заходу. Інструктори навчальних відділень і тренери спортивних груп призначаються старшим тренером АЗ.

Комплектування спортивної групи та вибір її керівника проводиться на добровільних засадах.

2.8. Альпіністським заходом, який проводиться самостійною спортивною групою, керує старший спортивний керівник цієї групи. Його кваліфікація повинна відповідати складності запланованих сходжень. Керівником конкретного сходження може бути любий учасник згаданої спортивної групи, рівень підготовки якого відповідає вимогам до керівника запланованого сходження.

2.9. Під час роботи АЗ в горах представник ФАіС України, який перебуває в даному районі, має право на перевірку (в тому числі і відповідність документації АЗ) виконання навчальних планів і «Програм підготовки», екологічних вимог, виконання цих Правил. За наявності порушень спортивні результати даного АЗ можуть бути скасовані рішенням Виконкому Федерації.

3. ПІДГОТОВКА СХОДЖЕННЯ

3.1. Сходженням повинен передувати цикл навчальних занять або тренувальний період з освоєнням або вдосконаленням технічних прийомів подолання різних форм гірського рельєфу та підвищення фізичного рівня підготовки спортсменів згідно з «Програмою підготовки» і у відповідності до спортивної кваліфікації учасників АЗ. Спортивним сходженням повинні передувати тренувальні сходження з врахуванням категорії складності майбутнього спортивного сходження.

Першим сходженням в сезоні (або у випадку перерви між сходженнями в сезоні більш ніж 30 днів) повинні виконуватись сходження та тренувальні заняття, наближені до типу маршруту запланованого сходження (скельний, льодово-сніговий чи комбінований):

- під час підготовки на значок «Альпініст України» - згідно з відповідною частиною Програми підготовки;
- під час підготовки на 3 спорт. роз. - 1Б кат.скл.;
- під час сходження альпіністів 3 спорт. роз.- 2А , 2 р. - 2Б кат. скл.;
- під час сходження альпіністів I спорт. роз. і вище-3А або 3Б кат. скл.

2. Вимоги до учасників та керівника сходження.

3.2.1. До категорійних сходжень допускаються учасники А3 віком від 16 років та старші. Учасники віком 12 - 15 років можуть допускатися лише до некатегорійних сходжень та з врахуванням їх фізичної підготовки за наявності письмової згоди їх батьків та під керівництвом інструктора альпінізму, який проводив передсезонну підготовку, при цьому з учасниками віком 13 років і менше постійно повинен бути також вихователь (дозволяється сумісництво: інструктор з альпінізму - вихователь). Всі учасники зобов'язані мати заключення спортивного диспансеру про стан здоров'я з рекомендацією для здійснення альпіністських сходжень.

3.2.2. Сходження на знак «Альпініст України» повинні здійснюватися в складі А3 під керівництвом інструктора (командира загону). Всі навчально-тренувальні сходження здійснюються під керівництвом інструктора-командира групи (тренера). Для здійснення 1-го сходження 1-Б кат. скл. учасник А3 повинен пройти заняття за Програмою підготовки.

Керівник самостійного сходження 1-Б кат. скл. повинен мати досвід двох сходжень 2-Б кат. скл. (одне з них у відповідному класі сходжень).

3.2.3. Для здійснення перших сходжень 2-А і 2-Б кат.скл. учасник А3 повинен пройти заняття за Програмою підготовки і мати досвід сходження попередньої півкатегорії складності. Керує таким сходженням інструктор альпінізму. В класі малих гір повинно бути здійснено не менше 2-х сходжень попередньої півкатегорії складності.

Керівник самостійного сходження 2-А та 2-Б кат. скл. повинен мати досвід двох сходжень 3-Б кат. скл.

Таблиця № 1

ВИМОГИ ДО КЕРІВНИКА І УЧАСНИКІВ СХОДЖЕННЯ

Катег.	Керівник	Учасники
1Б	Для навчальних груп — звання інструктора альпінізму. Для самостійних груп — мати досвід 2 сходжень 2Б кат. скл.	Пройти навчальні заняття за Програмою підготовки на значок «Альпініст України».
2А -2Б	Для навчальних груп - звання інструктора альпінізму. Для спортивних та самостійних груп — мати досвід двох сходжень 3Б кат. скл.	Мати значок «Альпініст України», заняття за Програмою підготовки даного етапу і додатково одне сходження попередньої півкатегорії скл. (в класі малих гір - 2 сходження попередньої півкатегорії скл.)

3А-6Б Мати досвід сходження даної півкатегорії скл. і досвід керівництва сходженням попередньої півкатегорії складності.
(В групі постійного складу — не менше 3-х спільних сходжень попередньої півкатегорії складності — досвід сходжень даної півкатегорії складності не обов'язковий)

Пройти заняття за Програмою підготовки і додатково мати досвід одного сходження попередньої півкатегорії скл. (в класі малих гір — досвід двох сходжень попередньої півкатегорії скл.).

Перше-проходження

Мати класифіковані сходження даної півкатегорії складності керівником.

Мати класифіковані сходження даної півкатегорії складності.

3.2.4. Для виходу на перше сходження 3-А,...6-Б кат. скл. учасник АЗ повинен пройти навчально-тренувальний цикл за Програмою підготовки та мати досвід сходження (в класі малих гір - двох сходжень) попередньої півкатегорії складності.

В навчальній групі першим сходженням 3-А.-3-Б кат.скл. керує інструктор альпінізму. Наступними сходженнями групи може керувати будь-хто із учасників цієї групи, якщо він має досвід керівництва сходженням попередньої півкатегорії складності. В склад такої групи може входити інструктор як контролююча особа з відповідними правами. Це повинно бути письмово зафіксовано під час підготовки до сходження.

3.2.5. Альпіністи, які виконали норми 3 сп. розряду з альпінізму в поточному сезоні, в разі письмової рекомендації керівника загону (старшого тренера) можуть здійснювати наступні сходження як спортивна група у відповідності до даних Правил.

В спортивній групі навчально-тренувальним процесом керує тренер, який має відповідну інструкторську кваліфікацію з альпінізму. Будь-яким сходженням спортивної групи керує керівник незалежно від чисельного складу групи. Керівник сходженнями 3-А...6-Б кат.скл. повинен мати досвід керівництва сходженням попередньої півкатегорії складності та досвід сходження даної півкатегорії складності. В групі постійного складу — не менше 3-х спільних сходжень попередньої півкатегорії складності - досвід сходжень даної півкатегорії складності не обов'язковий.

3.2.6. Під час сходження у двійці до одного з учасників пред'являються вимоги керівника та зараховується керівництво сходженням.

3.3. Якщо учасник АЗ має перерву в сходженнях більше двох календарних років, старший тренер цього АЗ зобов'язаний впевнитись у відповідності його спортивної підготовки і у разі необхідності призначити одне або декілька додаткових тренувальних сходжень на одну категорію складності нижче запланованого сходження.

3.4. Основним документом для виходу на сходження є розпорядження по АЗ з записом в книгу реєстрації виходів у високогір'я з підписами лікаря, випускаючого тренера і керівника групи (обох учасників сходження вдвох). Для спортивної групи - додатково:

- кроки маршруту;
- орієнтири початку маршруту;
- приблизна розкладка часу проходження маршруту.

3.4.1. На розгляд ст. тренера АЗ для випуску на сходження може бути прийнято порядок оформлення маршрутного листа. Його форму встановлює старший тренер АЗ.

3.4.2. Під час оформлення самостійною спортивною групою виходу на сходження в Пошуково-Рятувальній Службі (ПРС) порядок реєстрації встановлює ця служба.

4. ВИПУСК НА СХОДЖЕННЯ

4.1. Безпосередній випуск на сходження проводить випускаючий тренер, призначений наказом по АЗ. Правом випускаючого користується також керівник спортивної групи (для своєї групи), що складається з учасників не нижче I спортивного розряду. Право випуску також може бути надано начальникові рятувального загону АЗ.

Самостійна спортивна група у разі потреби може оформити випуск в ПРС району. Випуск змішаної групи (закордонні альпіністи та хоча б один український альпініст) проводиться згідно з цими «Правилами». Випуск групи в складі виключно закордонних альпіністів повинен обумовлюватись за умовами прийому закордонних альпіністів. В разі відсутності такої домовленості випуск повинен проводитись згідно з цими «Правилами».

4.2. Випускаючий повинен:

- впевнитись, що підготовка групи достатня для проходження заявленого маршруту і група може забезпечити необхідні міри безпеки;
- перевірити забезпечення групи і якість взятого альпіністського спорядження для здійснення страховки.

4.3. Для випуску на маршрути випускаючий повинен мати досвід сходжень цієї ж категорії складності (або вище) і кваліфікацію інструктора альпінізму.

4.4. Випускаючий може входити до складу групи, випуск якої він дозволяє.

4.5. Позбавити права випуску може старший тренер АЗ, який призначив випускаючого.

5. ДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ

5.1. Сходження та виходи в високогір'я в АЗ дозволяється тільки за наявності затверджених начальника Рятувального загону (РЗ) і складу Рятувального загону, які відповідають за своєю фактичною кваліфікацією складності запланованих маршрутів. Допускається за наявності згоди та відповідного Договору користування послугами ПРС відповідного гірського району для виконання вищезазначених умов дозволу сходжень та виходу в високогір'я.

5.2. Начальник **РЗ** повинен мати кваліфікацію не нижче КМС, звання інструктора альпінізму II кат.

5.3. Начальник **РЗ** забезпечує прийняття необхідних профілактичних заходів безпеки під час проведення навчально-спортивної роботи та сходження, включаючи заборону проходження того чи іншого маршруту або руху по конкретній ділянці маршруту. Люба заборона повинна бути завчасно оформлена наказом по **АЗ**. Старшому тренеру та випускаючому не дозволяється скасовувати рішення Начальника **РЗ**. Конфліктна ситуація може бути ліквідована лише заміною Начальника **РЗ** у встановленому порядку.

5.4. Начальник **РЗ** приймає контрольний термін та проводить реєстрацію всіх виходів груп в високогір'я (з будь-якою метою) в Книзі (Журналі) виходів у високогір'я. Начальникові **РЗ** дозволяється (за наявності згоди старшого тренера) прийняття контрольного терміну і реєстрація виходів груп, що не входять до даного **АЗ** за умови додержання Правил і можливості забезпечення для них необхідних мір безпеки.

5.5. При реєстрації виходу начальник **АЗ** зобов'язаний перевірити:

- наявність необхідного спорядження відповідно до категорії складності маршруту та пори року;
- наявність засобів зв'язку та аптечки.

Начальникові **РЗ** дозволяється в разі необхідності додатково перевіряти знання групою маршруту і умов його проходження, а також вимагати доробки маршрутної документації з метою деталізації і конкретизації.

5.6. Під час реєстрації виходу начальник **РЗ** домовляється про вид зв'язку та його час, а в разі необхідності може вимагати:

- координації дій груп, якщо їх дві або декілька в районі походу;
- взаємодії груп на маршруті.

5.7. Начальник **РЗ** контролює рух груп на маршрутах і виконання ними графіку проходження ділянок, враховуючи при цьому зміну погоди та стан маршруту.

Після закінчення контрольного терміну до повернення групи або у разі отримання аварійного сигналу від групи, або якщо не гарантується безпека групи в зв'язку з обставинами, що склалися, начальник **РЗ** повинен організувати пошуково-рятувальні роботи.

Начальник **РЗ** має право на підставі обгрунтованого прохання групи скорегувати контрольний термін повернення цієї групи, якщо при цьому не погіршуються умови забезпечення безпеки даної групи або інших груп на виходах.

5.8. Після повернення групи до базового табору керівник сходження або виходу в високогір'я повинен негайно зняти контрольний термін, а начальник **РЗ** зробити відповідну відмітку в журналі виходу. Факт сходження фіксується в ньому після пред'явлення записок, знятих з вершинного та контрольних турів, підтвердження спостерігачів або інших доказів.

5.9. Начальник **РЗ** після прибуття в район проведення **АЗ** повинен узгодити свої дії стосовно профілактичних мір безпеки під час проведення навчально-спортивної роботи і сходжень та у випадку організації пошуково-рятувальних робіт з ПРС даного району.

5.10. У разі проведення в одному районі декількох самостійних **АЗ** начальники **РЗ** цих **АЗ** можуть домовлятися про координацію своїх дій. В цьому випадку загальну координацію здійснює один з начальників **РЗ** за домовленістю між ними.

6. ПРОВЕДЕННЯ СХОДЖЕННЯ

6.1. Всі сходження є складовою частиною виходів у високогір'я, які починаються і закінчуються в Базовому таборі. Поняття «Базовий Табір» обумовлюється Начальником **РЗ** і фіксується в маршрутній документації.

6.2. Категорія складності сходження визначається складністю маршруту сходження від бергшунду до вершини, від плато до вершини, від початку стіни до вершини або від якогось іншого орієнтиру в залежності від характеру гірського рельєфу та орієнтирів початку маршруту в його описі.

Складність спуску з вершини в категорію складності маршруту не входить.

6.3. Група в повному складі повинна забезпечити:

- готовність до виходу в високогір'я і сходження (знання маршруту, наявність відповідного спорядження та харчування, знання виду і часу сеансів зв'язку тощо);
- дотримання контрольного терміну аж до припинення сходження в випадку, коли виникає загроза порушення контрольного терміну;
- забезпечення негайного спуску учасника групи, що захворів, травмований або ослаб до базового табору.

6.4. Керівник сходження має право: змінювати з метою безпеки на окремих ділянках маршрут і заплановану тактику проходження його окремих ділянок в залежності від змін обставин на маршруті та не врахованих раніше факторів.

6.5. Керівник сходження зобов'язаний:

- сприяти доброзичливим відношенням в групі;
- об'єктивно інформувати базовий табір про хід сходження та прийняті рішення, стан маршруту, самопочуття учасників;
- припинити сходження, якщо виникають обставини, що загрожують безпеці учасників сходження;
- особисто приймати міри і контролювати дії учасників по утилізації відходів на маршруті і бівуаках.

6.6. Учасник сходження зобов'язаний:

- бути готовим до виходу в високогір'я і здійснення сходження: знати маршрут і запасні варіанти його проходження, знати час і види сеансів зв'язку, знати контрольний термін повернення до базового табору, позивні групи, груп взаємодії та базового табору;
- бути дисциплінованим на виходах, своєчасно та чітко виконувати вказівки керівника;
- надавати допомогу потерпілим учасникам **A3**;
- негайно доводити до відома керівника сходження про погіршення стану здоров'я, захворювання або отримання травми;
- гідно ставитись до гірської природи, пам'ятників культури та історії, традицій та звичаїв місцевого населення;
- не залишати сміття та інші неутилізовані відходи на маршруті і бівуаках;
- підтримувати в чистоті та належному санітарному стані територію базового табору.

6.7. Під час обговорення в групі корекції з метою безпеки маршруту руху на окремих ділянках сходження або початкової тактики проходження його окремих ділянок остаточне рішення приймає керівник сходження.

У разі категоричної незгоди більшості членів групи група зобов'язана припинити сходження і повернутись до базового табору під керівництвом затвердженого керівника. Остання вимога не поширюється на навчально-тренувальні виходи груп під керівництвом тренера-інструктора.

6.8. Якщо затверджений керівник не може виконувати свої функції через травму, хворобу чи з іншої причини керівництво групою приймає на себе інший учасник - за своєю ініціативою або за рішенням більшості членів групи, або за вказівкою керівника групи, якщо про інше не домовлено під час випуску на сходження. В цьому випадку група припиняє сходження і повертається до базового табору, якщо про інше не домовлено під час випуску.

7. ЗАЛІК СХОДЖЕНЬ

7.1. Будь-які сходження на всіх навчальних етапах повинні проводитись і можуть бути зараховані на розряд лише в тому випадку, якщо вони здійснені в процесі занять відповідного етапу «Єдиної Програми підготовки альпіністів» та участі у кваліфікаційних змаганнях.

7.2. Випускаючий тренер проводить розбір здійсненого сходження. На розборі учасники сходження виказують свою особисту думку про виконання тактичного плану сходження і забезпечення мір безпеки, про дії керівника та інших учасників. На підставі аналізу процесу сходження, його безпеки, дій керівника і учасників випускаючий тренер робить висновок про залік сходження.

7.3. Сходження зараховується всім членам групи, що досягли цілі сходження (вищої точки вершини або масиву, вказаного під час випуску,

тощо), після подання записок з контрольних та вершинного турів або інших доказів за відсутності записок на маршруті чи вершині.

7.4. Залік сходження фіксується відповідним записом та підписом старшого тренера АЗ в книзі альпініста або посвідченні альпініста чи відповідній довідці і засвідчується печаткою ПРС району, де проводиться АЗ, або організації, що його проводить. Назва вершини та маршруту сходження повинні відповідати КТГВ. Дата сходження повинна відповідати даті досягнення вершини.

7.5. Маршрути, пройдені повністю або частково під час рятувальних робіт, можуть бути зараховані старшим тренером АЗ на підставі відповідного звернення керівника рятувальних робіт:

- у разі здійснення підйому на вершину - на півкатегорію вище класифікованого маршруту, але не вище 6А кат. скл.;
- за умови часткового проходження маршруту - в межах затвердженої категорії складності повного маршруту.

При цьому запис в будь-якому з документів, перелічених в п.7.4 даного розділу, доповнюється приміткою: «Під час проведення рятувальних робіт. Розпорядження № по АЗ» і дата цього розпорядження.

7.6. Сходження не зараховується за умови порушення встановленого або скорегованого контрольного терміну повернення до базового табору або рішенням випускаючого тренера на підставі розбору здійсненого сходження. При цьому не робиться ніяких записів в документах згідно з п. 7.4.

8. СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ

8.1. Керівники, тренери та учасники АЗ повинні бути застраховані від нещасного випадку. Умови страхування повинні бути адекватними ступеню небезпеки і складності запланованих маршрутів сходжень та попередньо розрахованим витратам на проведення рятувальних робіт в даній місцевості і країні.

8.2. В кошторисі витрат АЗ повинен бути передбачений резерв на проведення аварійно-рятувальних робіт та перевезення потерпілих.

8.3. В випадку втрати працездатності або смерті учасника АЗ турбота для отримання страховки та передачі страхової суми потерпілому або його сім'ї покладається на Суб'єкт ФАіС України, що зареєстрував даний АЗ.

ІНФОРМАЦІЙНА КАРТА

1. Інформуємо, що альпзахід _____ (назва та мета)
 проводиться _____ (повна назва організації)
 в період з _____ по _____ 200 р.
 в гірському районі (ущелині) _____

2. Керівництво (в тому числі інструктори-тренери):

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Інстр. кваліф.	Сп. р-д	Пошт. індекс, дом. адреса, телефон	Посада
1.					Керівник
2.					Ст. тренер
3.					Нач. РЗ.
4.					Лікар

3. Склад інструкторів-тренерів і учасників:

Кількість	Кількість								
	Осіб	МС	КМС	1 р-д	2 р-д	3р-д	Знач-кіст	Нова-чок	Всього
Інструкторів-тренерів									
Учасників									

4. Запланована дата прибуття в район

5. Район (місце) базування АЗ _____ (поляна, ущелина...)

Поштова адреса організації, що проводить АЗ, пошт.індекс та телефон (або керівник спортивної частини організації, що зареєструвала)

(підпис, прізвище)

_ _ 200__ р.

ПОГОДЖЕНО:

Федерація альпінізму і скелелазіння України

(прізвище, ім'я та підпис)

200__ р.

ДОКУМЕНТАЦІЯ АЛЬПЗАХОДУ

1. **Підготовча:** Інформаційна карта — додаток 1.
2. **Основна** (в період підготовки і проведення АЗ):
 - а) інформаційна карта, погоджена ФАіС України;
 - б) наказ (*розпорядження*) про організацію АЗ з переліком мети, місця, термінів проведення, відповідальних осіб та забезпечення матеріальною базою;
 - в) список керівного складу з зазначенням фактичної кваліфікації;
 - г) список інструкторів-тренерів та учасників з зазначенням фактичної кваліфікації;
 - д) положення про змагання, якщо вони мають відношення до АЗ;
 - ж) книги (*журнали*):
 - розпоряджень по АЗ;
 - реєстрації виходів у високогір'я;
 - радіозв'язку.
3. **Звіт про роботу альпзаходу** - додаток 3.

ЗВІТ ПРО РОБОТУ АЛЬПЗАХОДУ

1. Організація, яка провела АЗ _____
2. Місце проведення (країна, гірська система, район) _____
3. В період (з-по) _____
4. Керівництво, в тому числі інструктори-тренери (якщо наявні розходження з затвердженою інформаційною картою) _____
5. Фактичний склад учасників згідно з п.3 Інформаційної карти.
6. Відомості про сходження, здійснені учасниками (в тому числі керівний та інструкторсько-тренерський склад) АЗ:

№ п/п	Дата досягнення вершини	Вершина та маршрут сходження по КЛТВ	Кат. скл.	Керівник та група в алфавітному порядку	Примітка

7. Список альпіністів, які виконали кваліфікаційні вимоги відповідних нормативів.
8. Травми, нещасні випадки. Вказати прізвище, ім'я та по батькові по терпілому, характер, причини.

Ст. тренер

(Підпис/прізвище)

Начальник
рятувального загону

ПРИНЦИПИ КЛАСИФІКАЦІЇ АЛЬПІНІСТСЬКИХ МАРШРУТІВ

Категорія складності маршруту встановлюється класифікаційною комісією ФАіС України за поданням першопрхідників цього шляху на вершину. Під час оцінки складності маршруту враховується: абсолютна висота вершини, довжина маршруту, його крутість, характер рельєфу, технічна складність окремих ділянок, їх кількість, довжина, ступінь небезпеки, а також імовірні фактори, пов'язані з погодою та місцем знаходження вершини. Крім того, важливими факторами є технічне та фізичне напруження сходжувачів, можливості для організації страховки, наявність камнепадів, льодопадів, лавин, водопадів, мокрих скель з частим заледенінням тощо.

Категорія складності маршруту не може бути якимсь чином виміряна. Вона встановлюється шляхом порівняння експертних оцінок складності різноманітних ділянок маршруту і всього маршруту в цілому, даних досвідченими альпіністами. Крутість стіни сама по собі не впливає на оцінку. Є гладкі гранітні стіни, що вже при 65° оцінюються як понадскладні, і є 90° вапнякові стіни, через котрі проходять маршрути середньої складності.

По характеру рельєфу альпіністські маршрути діляться на скельні, сніжно-льодові і комбіновані. Для скельних маршрутів необхідно чітко розрізняти вільне (чисте) лазіння і лазіння з використанням штучних точок опору (ШТО). UIAA визначив десять категорій технічної складності скельних ділянок, що переборюються вільним лазінням. Вони позначаються римськими цифрами від I до X з додаванням + або —, починаючи з IV категорії складності ділянки:

- I — легко
- II — помірно складно
- III - досить складно
- IV — складно
- V - дуже складно
- VI — надзвичайно складно
- VII - гранично складно
- VIII — гранично складно, можливо тільки для еліти
- IX-X - понадгранично складно, можливо тільки для деяких представників еліти в ідеальних умовах.

Для ділянок, що проходяться з використанням ШТО, та за організацією страховки, UIAA визначив п'ять градацій технічної складності:

АО — незначна кількість гаків (закладок) використовується як опора для рук та ніг. В альпіністських драбинках нема необхідності.

A1 - гаки (закладки), на які навішуються альпіністські драбинки, забиті в надійні тріщини. Перехід з опори на опору і збереження рівноваги - легкі, обидві ноги на скалі. Надійні точки страховки,

здібні витримувати значне падіння. Всі "станції" повинні бути зроблені (по можливості) на основі точок А1.

А2 — гаки (закладки) в незручних місцях, збереження рівноваги ускладнено, під час роботи з альпіністськими драбинками ноги торкаються скелі. Не дуже надійні точки страховки, але ще здібні тримати масу тіла і навіть невеликі падіння. Гаки забиті не до кінця, закладки вставлені не належним чином.

А3 — переміщення по ненадійних тріщинах з використанням серії спеціальних гаків та закладок. Проходження нависів, нога зависає. Ненадійні точки страховки, здібні тримати тільки масу тіла з малим надлишком міцності. Найменші гачки, скайхуки, мідні головки ніякий зрив не тримають, навіть невелике падіння. А4 — тільки спеціальні гаки забиті в ненадійні тріщини. Велика серія переходів з опори на опору при фіксації другою вірьовкою. Ноги зависають.

Переборювання великих карнизів, стелі. Точки страховки гранично ненадійні, тримають лише масу тіла і то не завжди. Складності, що зустріли першосходжувачі, значно знижуються під час повторення маршруту за рахунок залишених на ньому гаків. Якщо пересування по маршруту проходить за допомогою готових, раніше забитих гаків, то такі ділянки позначаються а0 — а4, або а0е — а2е (для шлямбурних гаків), а категорія складності всього маршруту понижується. Технічні складності з снігових і льодових маршрутів неможливо охопити точно за допомогою звичайної системи класифікації. Вони в значній мірі залежать

від крутості ділянок маршруту і стану снігу та льоду в період сходження. Льодові стінки і льодові схили можуть представляти приємний маршрут при твердому фірні і навпаки, якщо вони представляють собою чистий (гладкий) лід (або натічний лід), то проходження маршруту може стати дуже складним і надзвичайно стомлюючим ділом. Снігові схили крутістю 50°, покриті глибоким порошкоподібним снігом, великі карнизи, багатометрові нависи типу балконів можуть бути непрохідними за умови будь-якої технічної оснащеності. Необхідно також враховувати можливість снігових лавин і льодопадів. В Україні використовується інтегральний принцип категорійності всього маршруту за сукупністю всіх його ділянок.

Визначення категорій складності

I — Для руху і збереження рівноваги інколи потрібна допомога рук. Багаточисленні, переважно великі, зачіпки і виступи при сильно розчленованому рельєфі часто небезпечному. Для проходження необхідні впевненість і відсутність остраху глибини.

II - Збереження рівноваги і рух неможливі без допомоги рук. Менш досвідчені альпіністи ходять тут зі страховкою за допомогою вірьовки, особливо на ділянках, де круті скелі сильно зруйновані і можливі зриви. Одночасний рух зв'язки на короткій вірьовці — тільки для досвідчених альпіністів.

III — Верхня границя для альпіністів, що займаються альпінізмом від випадку до випадку. Зачіпки відносно невеликі і розміщені далеко одна від одної. Навіть для досвідчених альпіністів тут починаються склад ноші. Одночасний рух неможливий, позмінна страховка! З собою необ хідно брати петлі, закладки, карабіни.

IV — Спортивне вільне лазіння по крутим скелям, для подолання якого необхідне більш професіональні навички і досвід альпіністів, в першу чергу для керівника групи. Позмінна і проміжна страховка з допомогою гаків та інших допоміжних засобів. Тільки для досвідчених альпіністів, що тренуються регулярно. Комбіновані скельно-льодові маршрути в Альпах і на Кавказі пред'являють до альпіністів високі вимоги.

Вимоги до маршрутів V-VI категорії складності зведені в таблиці.

Таблиця

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МАРШРУТІВ ЗА КАТЕГОРІЯМИ СКЛАДНОСТІ, ЩО ПРИЙНЯТІ В УКРАЇНІ (для кат. скл. 5А-6Б)

Категорія складності	Сумарна довжина ключових ділянок, м, не менше	Характеристики ключових ділянок маршруту			
		Вільне лазіння, техн.скл. по UIAA	ШТО та організація страховки по UIAA	Лід, градус, не менше	Сніг, градус, не менше
1	2	3	4	5	6
Клас малих гір		(висота до 2500 м)			
5А	100	V, V ₊	A1, a1		
5Б	150	V ₊ , VI.	A1, a1, a2		
6А	200	VI - VII	A1, A2, a1-a3		
6Б	200	VI ₊ - IX	A2-A4, a2, a3		
Клас скельний		(висота 2501- 4500 м)			
5А	150	V, V ₊	A1, a1		
5Б	200	V ₊ , VI.	A1, a1, a2		
6А	300	VI - VII	A1, A2, a1-a3		
6Б	500	VI ₊ - IX	A2-A4, a2, a3		
1	2	3	4	5	6

Клас технічний (висота 4501- 6500 м)					
5А	200	V	A1, a1	60	
5Б	300	V ₊ , VI.	A1, a1, a2	65	
6А	400	VI ,VI ₊	A1, A2, a1-a3	70	
6Б	700	VI. -VII ₊	A2-A4, a2, a3	80-90	
Клас висотний (висота вище 6501 м)					
5А	300	IV		60	50
5Б	500	V	A1, a1	65	55
6А	700	V-VI	A1, a1, a2	70	60
6Б	1000	VI	A1, A2, a1-a3	75	65

Примітка: сумарна довжина ключових ділянок складається з різноманітних комбінацій тих ділянок маршруту, характеристики яких відповідають вимогам, що вказані в таблиці (колонки 3—6).

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ,
СПОРТУ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА ФЕДЕРАЦІЯ АЛЬПІНІЗМУ І
СКЕЛЕЛАЗІННЯ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Президент Національної федерації
альпінізму і скелелазіння

України

Моненко

УЗГОДЖЕНО
Заступник Голови
Держкоммолодьспорттуризму
України
В.К. Заброна

**ПРАВИЛА ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ
З АЛЬПІНІЗМУ
2001-2004 рр.**

м. Київ
2002

РЕЦЕНЗІЯ

на Правила проведення змагань з альпінізму

Рецензовані правила викладені на 32 сторінках.

Включають такі розділи: види та програма змагань, документація змагань, учасники змагань, правила проведення змагань з окремих видів альпінізму, склад та обов'язки суддівської колегії, додатки.

За своєю структурою, змістом та поданням відповідають вимогам для документів такого рівня.

Виходячи з цього «Правила змагань з альпінізму» можуть бути рекомендовані до затвердження.

•

Зав. лабораторією
впровадження результатів досліджень
у практику підготовки збірних команд

Ю.С. Пядухов

•

ВСТУП

Альпінізм як вид спорту - це сходження на вершини гір складними, важкодоступними маршрутами. Долаючи маршрути, горосходжувачі повинні враховувати характер гірського рельєфу, життєдіяльність гір, висоту вершин над рівнем моря, кліматичні та метеорологічні умови — складний для подолання скельний, сніговий та льодовий рельєф, гігантські льодовики з тріщинами, провалля, різку зміну температури і погоди, сильні зливи, грози незвичайної сили, ураганні вітри, селі, обвали, снігові лавини, недостатність кисню — обставини, що можуть скласти небезпеку для життя людини. Альпініст повинен орієнтуватися при пересуванні у горах, володіти необхідною технікою пересування по різним формам гірського рельєфу в різних погодних умовах, організовувати місця відпочинку (бівуаків) на цих формах і в цих умовах, забезпечувати безпеку життя собі та своїм товаришам по команді. Це потребує та розвиває фізичну силу, волю і наполегливість, сміливість і рішучість, терпіння і мужність, відвагу, чіткість і дисциплінованість, обережність та самоконтроль, орієнтування в виборі шляху.

Початком спортивного альпінізму вважають сходження англійської групи Е. Уімпера на Матерхорн (4477 м, Альпи) у 1865 р. (скельна башта цієї гори технічно складна і потребує дійсно гідної підготовки). Слідом були здійснені сходження технічно складними маршрутами на інші вершини Альп: Гран-Жорас, Ейгер та інші.

Бурхливий розвиток альпінізму на початку ХХ століття в багатьох країнах Європи, Америки та Азії привів до організації Міжнародного союзу альпіністських асоціацій (UIAA) та включенню альпінізму до програми Олімпійських ігор 1932 року у Лос-Анжелосі, а також потім і до програми Ігор 1936 року у Берліні. Але недостатня на той час якість альпіністського спорядження та організації заходів безпеки були причиною нещасного випадку під час сходження у залік ігор і перед їх офіційним відкриттям альпінізм було виключено з Олімпійської програми. Незважаючи на це, проходження складних маршрутів продовжувалося. Особливо складні сходження прирівнювалися до вищих спортивних досягнень. За сходження на всі 14 восьмитисячники світу італієць Райнхольд Меснер та поляк Єжи Кукучка нагороджені золотими олімпійськими медалями.

Спортивний альпінізм в Україні бере початок від 1931 року, коли М.Погребецький з товаришами зробив перше сходження на Хан-Тенгри (6995 м, Тянь-Шань), - сходження світового рівня. У 1946 році вводяться спортивні розряди з альпінізму. З 1949 року починають регулярно проводитися першості СРСР з альпінізму (з 1954 року - чемпіонати), а також першості республік, ДСТ профспілок та збройних сил, першості на обласному та міському рівнях.

Змагання з альпінізму служать стимулом для досягнення високих спортивних результатів, виявляють сильніші команди, кращих спортсменів, піднімають рівень національного альпінізму. Українські

Правила проведення змагань

спортсмени відомі серед кращих альпіністів світу: вже згаданий М.Погребельський, А.Кустовський (команда під його керівництвом першою пройшла проблемні стіни памірських піків - Енгельса, Комунізму, ОГПУ та ін.), С.Бершов і М.Туркевич (нічне сходження на Еверест), В.Терзиул (здійснив сходження на 11 з 14 восьмитисячників). Сотні першопроходжень складніших стін Кавказу, Паміру та Тянь-Шаню здійснено українськими альпіністами.

Унікальним полігоном для наших альпіністів є скельні стіни Криму. Тут виник і сформувався окремий клас альпінізму — клас малих гір. Регулярно з 1971 року проводяться чемпіонати України в цьому класі.

Велике значення для підготовки альпіністів-спортсменів масових розрядів та етапів спортивного удосконалення і спортивної майстерності мають кваліфікаційні змагання — сходження команд під контролем судді-випускаючого згідно з Правилами горосходжень.

Альпінізм — своєрідний вид спорту. Неможливо досягти єдності умов, місця і часу під час змагань — команди проходять різні маршрути в різних умовах. Мета цих Правил регламентувати такі критерії і методи оцінки сходжень, щоб максимально об'єктивно були враховані складність маршруту, підготовка до сходження, умови сходження, якість здійснення сходження, швидкість сходження, дотримання вимог безпеки.

Під час підготовки цих Правил були використані матеріали ФАіС України, що стосуються Правил горосходження та положень, регламентів і методик проведення змагань в останні роки, методики суддівства чемпіонату Росії з альпінізму та досвід авторів щодо участі та суддівства змагань з альпінізму.

1. ВИДИ, КЛАСИ І ПРОГРАМА ЗМАГАНЬ

1.1.3 альпінізму проводяться тільки командні змагання.

1.2. Змагання з альпінізму можуть проводитись з таких видів:

Горосходження — сходження групи (команди) спортсменів на вершині по гірському рельєфу (маршруту) визначеної категорії складності. Результатом є кількість балів, що враховують рейтинг цього маршруту, його освоєння, умови сходження (метеоумови тощо), техніку і тактику сходження та час проходження маршруту.

Змагання з техніки альпінізму (школа) - змагання з техніки лазіння і страховки на скелях (скельна "школа") або на льоду (льодова "школа"). Результатом є відстань, що пройдена учасниками вздовж осьової лінії маршруту у межах встановленого часу, за вирахуванням штрафу з техніки, або час проходження встановленої відстані з вирахуванням штрафу за техніку.

1.3. Організація, яка проводить змагання, на протязі року може провести змагання у таких (але не більш ніж в чотирьох) класах: малих гір, скельному, технічному, висотному, траверсів, зимовому, льодовому. Крім того можуть бути проведені юнацькі змагання (16-19 років), змагання ветеранів (50 років і старше) та кваліфікаційні змагання (кваліфікаційні горосходження).

Правила проведення змагань

Кваліфікаційні змагання здійснюються під час альпіністських заходів, що проводяться Держкомспортом України, Федерацією альпінізму і скелелазіння України (далі Федерація) або її суб'єктами, у відповідності до діючих Правил горосходжень, затверджених Федерацією. Здійснення цих горосходжень є виконанням розрядних вимог з альпінізму Єдиної спортивної класифікації України і у відповідності до Єдиної програми підготовки альпіністів.

У кожному з вищезгаданих класів змагань змагання можуть проводитися як в один, так і у два тури. Якщо прийнята двотурова система, то в першому проводяться змагання з техніки альпінізму, а у другому - горосходження відповідно до програми, визначеної Положенням і відповідним Регламентом. У будь-якому випадку обов'язковою частиною змагань повинні бути **горосходження альпіністськими маршрутами**.

1.4. У класах змагань можуть бути заявлені маршрути на вершини висотою:

у класі малих гір	— до 2500 м над рівнем моря;
у скельному класі	— від 2501 до 4500 м;
у технічному класі	— від 4501 до 6500 м;
у висотному класі	— вище за 6500 м;
у класі траверсів (не менш двох самостійних вершин)	— висота вершин обумовлюється в Положенні;
у зимовому класі	— висота вершин обумовлюється в Положенні;
у льодовому	- висота вершин обумовлюється в Положенні.

Під час проведення змагань в обмеженому районі допускається зміна граничних висот класів в межах +/- 300 м.

1.5. Складність маршрутів сходжень відповідно до Правил горосходжень розподіляється на шість категорій від 1 до 6 з розподілом на підкатегорії А і Б (некатегорійна 1А - найменш складна і категорійні 1Б, 2А, 2Б, ..., 6А; 6Б - найбільш складна).

Класифіковані маршрути включаються до Класифікаційної Таблиці Гірських Вершин (КТГВ) рішенням класифікаційної комісії Федерації. Маршрути, включені до КТГВ Росії чи ЄААС, визнаються дійсними і підлягають перегляду лише в виключних спірних випадках.

Вершини Карпат, класифіковані тільки в зимовий період - з 1 січня до 30 березня.

Нові маршрути діляться на першосходження, першопроходження, варіант (не менше 25% маршруту здійснено вперше) та комбінацію (початок одним маршрутом, потім перехід на інший маршрут).

1.6. Змагання з альпінізму діляться на три групи:

Група I — офіційні міжнародні змагання, чемпіонат і Кубок України;

Група II — Кубок Федерації та змагання, що включені до Єдиного календарного плану спортивних змагань України;

Правила проведення змагань

Група III — усі інші змагання, включаючи кваліфікаційні змагання.

1.7. Ранг змагань визначається як відношення балу даних змагань до базового балу. Методика розрахунку балу змагань та визначення базового балу встановлюється Положенням згідно з методикою визначення рейтингів змагань з альпінізму Федерації.

1.8. Тривалість сходження на змаганнях визначається з моменту виходу на маршрут до моменту зняття контрольного терміну у начальника рятувальної служби. Графік проходження маршруту визначається за часом: початок (старт) - від виходу ведучого в групі, прихід (фініш) - по останньому учаснику. Старт і фініш визначаються у Регламенті змагання.

1.9. Суддівство змагань організується як на місці їх проведення (очні змагання), так і за підсумками сезону (заочні змагання). У обох випадках команда надає суддівській колегії заявку до початку змагань та звіт після закінчення змагань, оформлені відповідно до єдиних вимог до заявки та звіту про сходження в рамках чемпіонату.

На змаганнях з суддівством на місці проведення, а також на змаганнях, що проводяться згідно з класифікованими маршрутами, допускається скорочення об'єму звіту.

1.10. При суддівстві змагань на місці проведення (очні змагання) для забезпечення безпеки у виняткових випадках суддівська колегія за узгодженням з представником організації, що проводить змагання, має право внести зміни в програму класу.

1.11. Повторний вихід команди на маршрут може бути дозволений членом суддівської колегії (представником федерації) на місці з дозволу головного судді класу тільки в тих випадках, коли:

- а) команда взяла участь в наданні допомоги іншим групам, що попали в складне становище;
- б) різко погіршилися метеорологічні умови і виникла ситуація, що загрожує безпеці учасників.

2. ДОКУМЕНТАЦІЯ ЗМАГАНЬ

2.1. Змагання з альпінізму проводяться за цими Правилами та Правилами горосходжень відповідно до такої документації:

- кваліфікаційні змагання — документація згідно з Правилами горосходження (Інформаційна карта, Програма та Календарний план альпіністського заходу, звіт про проведення цього заходу);
- інші змагання - Положення про дані змагання, Регламент даних змагань і Методика суддівства змагань.

Положення про змагання затверджуються організацією, що проводить змагання.

Регламент змагань затверджується Головним суддею змагань.

Методика суддівства змагань приведена у цих Правилах.

2.2. Положення і регламент не повинні суперечити цим Правилам та Правилам горосходжень. За наявності у Положенні і Регламенті пунктів,

Правила проведення змагань

що суперечать згаданим Правилам, суддівська колегія зобов'язана керуватися згаданими Правилами.

2.3. Положення повинне бути направлене організаціям не пізніше ніж за 40 днів до початку змагань.

2.4. У положенні повинні бути вказані:

- мета і завдання;
- терміни і місце проведення;
- керівництво змаганнями;
- учасники;
- програма та умови проведення змагань;
- визначення переможців;
- нагородження;
- фінансові витрати;
- порядок і терміни подачі заявок та звітів.

2.5. Змінювати і доповнювати Положення має право тільки організація, яка проводить змагання, не пізніше ніж за місяць, повідомивши про це організації, що беруть участь у змаганнях.

2.6. Регламент змагань.

2.6.1. Регламент змагань — це документ, що конкретизує та деталізує вимоги Положення про змагання і уточнює умови їх проведення.

2.6.2. Регламент змагань визначає:

- 1) термін проведення змагань;
- 2) місце проведення змагань;
- 3) графік підготовки і проведення змагань;
- 4) порядок проведення змагань: програма змагань, робота мандатної комісії, вимоги до складу команд, умови проведення етапів змагань, вимоги до підготовки "школи", формування рятувального загону, основні характеристики траси "школи" і умови проходження її учасниками, умови жеребкування у 1-му турі змагань, умови допуску команд та жеребкування (вибір маршрутів сходжень) у 2-му турі, визначення місця старту і фінішу у 2-му турі, умови суддівства та ін.;
- 5) порядок підведення підсумків змагань.

3. ЗАЯВКИ

3.1. Попередню заявку (додаток 1) на участь у змаганнях направляють в організацію, яка проводить змагання не пізніше ніж за 40 днів до початку змагань. Іменна заявка (додаток 2) повинна бути підписана керівником організації і завірена її печаткою з візою лікаря лікарсько-фізкультурного диспансеру про допуск учасників до даних змагань. Іменна заявка:

- для очних змагань подається до мандатної комісії на місці змагань;
- для заочних змагань вона подається разом зі звітом про змагання;
- для кваліфікаційних змагань заявкою є Інформаційна карта, оформлена згідно з Правилами горосходжень.

Правила проведення змагань

- 3.2. У разі відсутності візи лікаря у заявці спортсмен допускається до змагань за наявності медичної картки, виданої лікарсько-фізкультурним диспансером, з візою лікаря про допуск до даних змагань.
- 3.3. Для першопроходжень до заявки додаються дві однакові фотографії (розміром не менше за 13 x 18 см) об'єкта сходження.
- 3.4. Облікові картки спортсменів на всіх заявлених членів команди, завірені тренером, представляють до мандатної комісії із заявкою в термін, вказаний у Положенні про змагання. Мандатна комісія призначається організацією, яка проводить змагання. До складу мандатної комісії входять: представник організації, яка проводить змагання, головний секретар і представник суддівської колегії та лікар змагань.

4. УЧАСНИКИ ЗМАГАНЬ

- 4.1. До учасників сходження пред'являються вимоги, що визначені у Положенні про змагання та Правилах горосходжень.
- 4.2. Усі питання, що стосуються допуску учасників до змагань, пов'язані з їх належністю до тієї або іншої організації або з їх спортивною кваліфікацією, вирішує тільки та організація (або призначена нею мандатна комісія), яка затвердила Положення про змагання.
- 4.3. Учасник може бути знятий із змагань або відчужений від участі в них: за порушення норм поведінки і етики спортсмена; порушення Правил змагань; явну невідповідність до змагань.
- Організація, яка проводить змагання, за поданням суддівської колегії зобов'язана повідомити про випадки грубого порушення норм поведінки і Правил колектив, який представляє на даних змаганнях спортсмен, що провинився.
- 4.4. Учасники змагань зобов'язані:
- суворо дотримувати норми поведінки та етики спортсменів як у місцях проведення змагань, так і поза ними;
 - знати вимоги Правил змагань, заходи для забезпечення правил безпеки і неухильно їх дотримуватися;
 - знати Положення про дані змагання та Регламент цих змагань.
- 4.5. Учасники змагань повинні мати охайний зовнішній вигляд і мати в своєму розпорядженні необхідне спорядження для проходження вибраного маршруту.
- 4.6. Учасник змагань не має права:
- втручатися у роботу суддівської колегії і заважати роботі суддів (всі довідки з питань проведення змагань і їх результатів він отримує через представника команди або тренера);
 - застосовувати заборонені фармакологічні засоби.

5. СКЛАД КОМАНДИ

- 5.1. Максимальне залікове число виступаючих учасників в команді встановлюється в залежності від класу сходжень. Воно не повинне перевищувати:

Правила проведення змагань

для класу малих гір	2 особи
для класів скельного, технічного, льодового, зимового	6 осіб
для класів висотного і траверсів	8 осіб

5.2. Кількість учасників, які допускаються до заліку, встановлюється Положенням про змагання.

5.3. Кожна команда має право пройти заявлений маршрут в складі не менше однієї зв'язки (2—3 особи). Виключні випадки у висотному класі розглядаються на спеціальному засіданні суддівської колегії. Учасникам, які не досягли вершини, або не брали участь у всіх сходженнях, що приймаються до заліку, результат команди не зараховується.

5.4. Організація, що бере участь у змаганнях, виділяє свого представника. За відсутності представника його обов'язки може виконувати тренер або керівник команди.

5.5. Представник команди зобов'язаний:

- знати дані Правил і Положення про змагання;
- бути присутнім на засіданнях суддівської колегії, що проводяться спільно з представниками;
- бути присутнім під час жеребкування;
- доводити до учасників всю інформацію, отриману ним від суддівської колегії;
- забезпечувати своєчасну явку спортсменів на старт;
- бути присутнім на місці проведення змагань до тих пір, поки не пересвідчиться, що всі члени команди благополучно закінчили змагання.

5.6. Представник, будучи керівником команди, несе відповідальність за організованість, поведінку та дисципліну учасників.

5.7. Представник має право:

- отримати довідки з усіх питань, що відносяться до проведення змагань, у головного судді класу та довідки про результати змагань у головного секретаря;
- подавати в письмовому вигляді протести, пов'язані з допуском учасників до змагань, порушенням діючих Правил.

6. ПРАВИЛА ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ З ТЕХНІКИ АЛЬПІНІЗМУ (школа)

6.1. Траси змагань

6.1.1. Трасу прокладають на **скелях** або **льоду** крутістю 70-90 градусів і висотою 20-60 метрів. Довжина траси повинна складати 40-60 метрів. Траса повинна мати не менше двох контрольних ділянок по 10-15 метрів, одну з яких кожний учасник команди повинен пройти першим. Складність лазіння на контрольних ділянках повинна відповідати складності наступних горосходжень. Траси можуть бути прокладені уверх, з відхиленням убік та вниз.

Стартова площадка повинна бути виразно позначена. На фініші повинні бути організовані суддівські пункти страховки і спуску та закріплена спускова вірєвка, що може бути використана учасниками

Правила проведення змагань

для спуску з будь-якої точки траси. У разі необхідності проводять маркування обмежень.

Для змагань з техніки лазіння і страховки на скелях траса повинна мати рельєф для організації учасниками точок страховки не більше ніж через 2,5 м. Для забезпечення безпеки на трасі повинні бути встановлені суддівські точки страховки — перша на висоті 3,5-4 м, друга через 3-3,5 м, далі через кожні 6-10 м. Суддівські точки страховки є обов'язковими для використання, вони визначають напрям траси і повинні бути чітко промарковані.

Для змагань з техніки лазіння і страховки на льоду траса повинна мати виразно промарковані напрям руху та обмеження. Усі точки страховки на трасі організуються учасниками змагань не більше ніж через 4 м. **6.2.**

Техніка безпеки

6.2.1. Для забезпечення безпеки під час проведення змагань повинні бути прийняті всі необхідні заходи. Вибране місце для трас повинно виключати обвали, каменепад, лавини. Кожний маршрут повинен бути підготовлений так, щоб у випадку зриву учасника уникнути можливості його травмуванню, а також запобігти утворенню перешкод та травмуванню іншого учасника.

6.2.2. З метою забезпечення вимог безпеки і цих правил кожна траса повинна бути перевірена і прийнята заступником Головного судді змагань з виду та заступником Головного судді з безпеки з **оформленням Акту готовності траси** і затверджена Головним суддею до початку змагань в цьому виді програми (додаток 3).

На кожному трасу змагань повинна бути складена підготовниками схема траси з нанесенням категорії складності ділянок, їх довжини, послідовності суддівських точок страховки із своїми номерами і відстані між ними.

На трасі, де йдуть змагання, не повинні знаходитися невикористані для страховки гачки.

Особливу увагу потрібно приділити якості обладнання, дотриманню вимог цих Правил і стандартів **UIAA на спорядження, що використовується для лазіння і страховки.**

6.2.3. Перед стартом змагань заступник Головного судді з виду повинен переконатися у наявності медичного персоналу, а також наявності офіційного персоналу в зоні ізоляції.

6.2.4. Спорядження, що використовується, повинно відповідати стандартам **UIAA**. Якщо воно не сертифіковане - повинно мати схвалення Головного судді змагань і заступника Головного судді з безпеки. Учасник повинен виходити на старт в екіпіровці (система для страховки, карабін, каска), що задовольняє вимогам безпеки.

Учасники повинні користуватись вірвочкою, що відповідає стандартам **UIAA**.

6.2.5. При проходженні траси учасники самостійно стежать за тим, щоб вірвочка для страховки знаходилась у правильному положенні і не чіплялась за нерівності рельєфу.

Якщо під час проходження траси виникла загроза небезпеки для учасників, їх рух повинен бути припинений. Якщо порушення безпеки відбулось не з вини учасників, їх рух продовжується або надається повторний старт.

6.2.6. Заступник Головного судді з виду повинен вимагати зупинки спортсмена, якщо пропуск точки страхування загрожує безпеці учасника. У разі невиконання вимоги і продовження лазіння на шкodu безпеці рішенням Головного судді учасник може бути дискваліфікований на ці змагання.

6.2.7. Для підсушування рук може використовуватись тільки магнезія.

6.3. Підготовка і обслуговування трас

6.3.1. Заступник Головного судді з виду повинен забезпечити наявність досвідченої бригади підготовки та обслуговування траси, яка у змозі ефективно та безпечно обслуговувати трасу та виконувати ремонтні роботи на трасі протягом усіх змагань під керівництвом заступників Головного судді з виду.

Головний суддя має право вивести із зони змагань будь-яку особу, яка не дотримується заходів безпеки.

6.3.2. Ремонт обмежень та точок страховки виконується за вказівкою заступника Головного судді з виду. Начальник траси повинен негайно організувати ремонтні роботи. Після закінчення ремонтних робіт начальник траси повинен дати висновок, чи привів ремонт до полегшення або ускладнення маршруту для наступних учасників. Рішення Головного судді про продовження туру або його зупинення і надання повторного старту є остаточним.

6.4. Зона ізоляції і транзиту

6.4.1. Зона ізоляції - це місце, де учасники проходять повний цикл передстартової підготовки. У зоні ізоляції повинні бути забезпечені місця для відпочинку, розігріву, розминки і харчування.

6.4.2. Головна мета розташування учасників у зоні ізоляції - це позбавлення учасників, що не стартували, будь-якої інформації про результати виступів учасників, котрі закінчили їх у даному турі. Таким чином всі учасники ставляться в однакові умови.

6.4.3. Всі учасники, які допущені до участі в даному турі змагань, повинні зареєструватися та ввійти до зони ізоляції не пізніше часу, зазначеного Регламентом і оголошеного Головним суддею на нараді представників. Учасники, що прибули до зони ізоляції пізніше вказаного часу, до змагань не допускаються.

6.4.4. Тільки судді змагань та офіційні особи, що мають дозвіл Головного судді, можуть входити до зони ізоляції. 6.4.5. Тренери і представники спортсменів, які отримали дозвіл Головного судді на перебування у зоні ізоляції, зобов'язані виконувати всі вимоги, що ставляться перед учасниками цими Правилами та суддями, які працюють у зоні ізоляції. Представник або тренер, що залишає зону, зобов'язаний попередити про це суддю в зоні.

Правила проведення змагань

6.4.6. У разі необхідності учасник може вийти із зони тільки у супроводі судді, який забезпечує виконання умов для зони ізоляції за її межами.

6.4.7. У разі виникнення затримок з початком стартів або технічних перерв заступник Головного судді з виду повинен інформувати про це учасників, які знаходяться у зоні ізоляції.

6.4.8. Учасники повинні додержувати у зоні чистоту і порядок. За невиконання цього пункту учасник може підлягати дисциплінарному стягненню.

6.4.9. Межа зони ізоляції визначається Головним суддею на даний тур змагань та за необхідності огорожується або розмічається.

6.4.10. Передавання спорядження між учасниками, які знаходяться у зоні ізоляції та за нею, може здійснюватись тільки через суддю або офіційну особу, що має дозвіл Головного судді.

6.5. Огляд маршруту

6.5.1. За 40 хвилин до старту заступник Головного судді з виду проводить візуальний показ траси і відповідає на запитання учасників. Час огляду не може бути більше 10 хвилин.

6.5.3. Учасники не повинні виходити за межі визначеної зони огляду. їм не дозволяється лізти по маршруту і ставати на будь-яке устаткування. Учасники не повинні спілкуватися ні з якими особами поза зоною огляду.

6.5.4. Під час огляду маршруту учасники можуть користуватись біноклями, а також робити замітки та ескізи маршруту від руки. Ніяке інше устаткування для спостереження не може бути застосоване.

6.5.5. Відразу після огляду маршруту учасники повинні негайно повернутись до зони ізоляції.

6.5.6. До старту першої зв'язки всі команди повинні здати список спорядження, яке буде використане на маршруті, та вказати учасника зв'язки, який стартує першим.

6.5.7. Учасники повинні отримувати інформацію про маршрут тільки під час офіційного огляду.

6.5.8. Тільки відповіді заступника Головного судді з виду на питання учасників є офіційними.

6.6. Підготовка спортсменів до старту

6.6.1. Перед початком старту учасники у супроводі судді переходять із зони ізоляції в зону старту, яка знаходиться безпосередньо поряд з початком маршруту. Ні з маршруту проходження, ні з самої зони старту учасник не повинен бачити інших учасників в процесі лазіння.

6.6.2. Залишивши зону ізоляції, учасники не можуть супроводжуватись ніким, крім судді.

6.6.3. Прибувши до зони старту, учасники повинні зробити усі остачочні приготування до старту. Персональні номери учасників мають бути нанесені на касці та на задній стороні стегна.

6.6.4. Усе спорядження для лазіння, а також вузли, якими учасники

Правила проведення змагань

прив'язуються до віршовки, повинні бути оглянуті, звірені з заявленим списком і схвалені суддею на старті до того, як учасник вийде на старт. Використання несхваленого спорядження та вузлів, псування офіційної майки, порушення рекламних правил та будь-якої частини розділів 6.10. і 6.11. веде до негайної дискваліфікації на ці змагання.

6.6.5. Учасники повинні бути готовими вийти на старт після отримання відповідних вказівок. Всіляка затримка може привести до дискваліфікації на цей вид змагань.

6.7. Жеребкування

6.7.1. Черговість стартів команд визначається жеребкуванням у відповідності до цих Правил і Положення про змагання.

Команда приймає старт незалежними зв'язками (по два учасника).

Черговість старту зв'язок у команді визначає тренер або представник команди у письмовій формі безпосередньо після жеребкування.

6.7.2. Форми жеребкування:

- загальна, при якій порядок старту визначається єдиним для всіх учасників жеребкування;
- групова, при якій команди проходять жеребкування по групам (групи стартують за порядком своїх номерів);
- за спортивним принципом, коли стартовий номер команди визначається результатами її попередніх виступів. Першою стартує команда, яка посіла останнє місце під час попереднього виступу і так далі.

6.8. Технічний інцидент

6.8.1. Технічний інцидент - це інцидент на трасі, що заважає або допомагає руху спортсменів і який не спричинений діями самих спортсменів. Технічний інцидент визначається у випадках:

- а) порушення рельєфу та обмежень траси, котрі заважають або допомагають учасникам, що йдуть по трасі;
- б) вирив суддівської точки страховки;
- в) неправильно розташований карабін або відтяжка з точки зору безпеки;
- г) будь-яка інша подія, котра може привести до переваг або перешкод для спортсменів, що йдуть по трасі.

6.8.2. У випадку технічного інциденту:

а) якщо технічний інцидент відмічено заступником Головного судді з виду, то:

- в разі, коли на дії учасників технічний інцидент не впливає, то вони мають право вибору: або продовжити лазіння, або прийняти технічний інцидент. Якщо учасники вирішили продовжити лазіння, то потім ніякі апеляції не розглядаються;
- в разі, коли на дії учасників технічний інцидент впливає, то заступник Головного судді з виду повинен перервати дії учасників і запропонувати учасникам вибір: або продовжити маршрут (після усунення причин інциденту), або перервати спробу і у відповідності

Правила проведення змагань

до Правил зробити старт знову. Якщо учасники погодились продовжувати, то ніякі апеляції стосовно технічного інциденту не розглядаються;

б) якщо технічний інцидент відмічено учасниками, то вони повинні специфікувати суть технічного інциденту і за угодою з заступником Головного судді з виду можуть або продовжити рух після усунення причин інциденту, або зупинити лазіння і у відпо відності до Правил зробити старт знову. Заступник Головного судді повинен прийняти рішення негайно. Якщо учасники про довжили лазіння, то далі апеляції не приймаються;

в) учасники, які в зв'язку з технічним інцидентом мають право стартувати знову, повинні одержати час на відновлення в ок ремій зоні ізоляції, де вони не повинні спілкуватися з іншими учасниками і особами, за винятком офіційних суддів або пред ставників організації, що проводить змагання.

Учасники повинні відразу вирішити, у який час вони бажають почати повторну спробу; вона повинна відбуватись або зразу після наступної зв'язки, або в період до старту третьої зв'язки. Час на відновлення між спробами не повинен бути меншим 15 хвилин. Після завершення повторної спроби учасникам зараховується результат їх кращої спроби.

6.9. Припинення спроби спортсменів на трасі

6.9.1. Лазіння спортсменів по трасі повинно бути зупинено у випадку:

- а) розриву зв'язки;
- б) перевищення контрольного часу, відведеного на трасу;
- в) дотику обмежувальної лінії або за її межами;
- г) відсутності страховки, самостраховки;
- д) пропуску суддівської точки страховки;
- є) повернення на стартову площадку після старту;
- ж) пропуску або виривання двох власних точок страховки підряд на відстані, що передбачена цими правилами;
- з) відсутності блокування двох точок страховки на пункті страховки;
- и) пропуску пункту страховки, фінішу або контрольного орієнтиру;
- к) якщо не пройдена учасником контрольна ділянка траси;
- л) втрати каски.

6.10. Дискваліфікація учасників

6.10.1. Порушення, що ведуть до негайної дискваліфікації на вид програми змагань:

- а) прибуття у зону ізоляції пізніше встановленого часу;
- б) огляд маршруту за межами зони огляду;
- в) неповернення (або несвоєчасне повернення) до зони ізоляції після закінчення часу огляду;
- г) прибуття до старту у непідготовленому вигляді;
- д) використання не ухваленого суддею спорядження;

6.10.2. Порушення, що ведуть до негайної дискваліфікації на ці змагання і подальшого звернення до спортивно-технічної комісії Федерації:

- а) навмисне псування траси та суддівських точок страховки;
- б) відв'язування від вірьовки під час лазіння;
- в) відволікання і створення перешкод учаснику, який готується чи виконує спробу, та суддям і офіційним особам під час виконання ними своїх обов'язків;
- г) відмова без поважних причин від участі в офіційній церемонії або іншому офіційно - організаційному заході;
- д) відмова виступати в офіційній майці і з номером учасника;
- ж) використання образливих слів, агресивних виразів та дій у відношенні до будь-кого в зоні змагань та за її межами.

6.11. Порядок старту учасників

6.11.1. Учасники стартують незалежними зв'язками (по два спортсмени) згідно зі стартовим протоколом. Після перевірки спорядження суддя на старті підводить учасників на стартову площадку і оголошує 1-хвилинну готовність. Переконавшись в надійності вузлів на вірьовці, суддя на старті дає старт.

6.12. Час на маршруті

6.12.1. Час на маршруті повинен бути обмежений. Після закінчення відведеного (контрольного) часу заступник Головного судді з виду повинен зупинити спортсменів і визначити їх результат відповідно до правил цього виду змагань.

6.12.2. На кожній трасі встановлюється ліміт часу в залежності від її складності. На змаганнях 1 групи ліміт часу повинен бути не менше 20 хвилин.

6.12.3. У разі необхідності ліміт часу може бути встановлено для проходження першої контрольної ділянки траси.

6.12.4. Ліміт часу встановлюється Головним суддею за поданням заступника Головного судді з виду і доводиться до відома учасників до показу траси.

6.13. Порядок проходження траси

6.13.1. Після старту перший учасник починає рух по трасі і по ходу організовує точки страховки не менше ніж через 2,5 м (на скельній трасі) або 4 м (на льодовій трасі), включаючи суддівські точки страховки, використання котрих є обов'язковим. Всі точки страховки (крім суддівських) можна використовувати як штучні точки опори. Страховку першого учасника виконує другий учасник зв'язки вірьовкою, що проходить через пристрій (вісімка, шайба), що закріплений карабіном на системі для страховки, за допомогою якого виконується страховка учасника.

6.13.2. Після проходження 1-ї контрольної ділянки перший учасник організовує пункт (станцію) обов'язково на двох заблокованих точках страховки (на скельній трасі одна з точок суддівська), стає на

Правила проведення змагань

самостраховку і страхує (через пристрій для страховки на собі та карабін на станції) другого учасника, який по ходу знімає всі організовані першим учасником точки страховки і повинен прийти на станцію (дотик рукою карабіна).

6.13.3. Далі виконується зміна ведучого, вперед виходить другий учасник, який повинен пройти 2-гу контрольну ділянку, щоб організувати пункт (станцію) страховки і прийняти першого учасника, виконуючи умови згідно з пп. 6.13.1, 6.13.2.

6.13.4. Якщо організована учасниками друга станція не є кінцем траси, то далі вперед може вийти лютий з учасників з метою дійти до кінця траси.

6.13.5. Траса вважається пройденою повністю, якщо до закінчення контрольного часу обидва учасники дійшли до фінішної станції і стали на самостраховку — в цей момент фіксується час на трасі.

6.13.6. Рух учасників по трасі може бути припинено згідно з обставинами, що визначені в п. 6.9.

6.13.7. Учасники можуть припинити рух по трасі до закінчення контрольного часу, про що попереджають заступника головного судді з виду.

6.13.8. Після фінішу, використовуючи суддівську вірвовку, учасники повинні спуститися до місця старту, звільняючи від свого спорядження трасу, а також місце старту. Старт наступної зв'язки дається через 2 хвилини після звільнення стартової площадки.

6.14. Визначення результату зв'язки

6.14.1. Після припинення руху по трасі визначається відстань, що пройшов кожний учасник вздовж осової лінії траси. Якщо в момент "припинення руху" учасник стоїть на самостраховці, відстань визначається до точки страховки. Якщо учасник знаходиться у русі, то для учасника, що йде попереду, відстань визначається до верхньої точки страховки, в яку він провів вірвовку, а для учасника, що йде позаду, відстань визначається до нижньої точки тіла учасника. Відстань, що пройшла зв'язка по трасі, визначається як сума відстаней, що пройшов кожний учасник.

6.14.2. Результат зв'язки в балах (Б) визначається, виходячи з балів за пройдену відстань (С) з вирахуванням суми штрафних балів (Т):

$$Б = С - Т, С =$$

$$С_m * Н / Н_m,$$

де С — бали за пройдену відстань; Т - сума штрафних балів за техніку, що визначають судді згідно з таблицею № 2; C_m — базова кількість балів для даного виду змагань, що встановлена в Регламенті; Н — відстань, пройдена даною зв'язкою; N_m — максимальна відстань, пройдена на цих змаганнях.

6.14.3. Якщо обидва учасники досягли верхньої межі траси до закінчення контрольного часу, то фіксується час на трасі, а бали С за пройдену відстань визначаються базовою кількістю балів C_m помноженою на відношення контрольного часу t_k до фактично затраченого t_f .

Правила проведення змагань

6.14.4. Якщо два судді з трьох зафіксували порушення, що штрафується "припиненням руху", то рух зв'язки припиняється, їй зараховується відстань, що пройдена кожним учасником на момент порушення, з нарахуванням отриманих штрафних балів.

6.14.5. Результат зв'язки визначається як середнє арифметичне з оцінок суддів без врахування самої високої і самої низької оцінки з округленням до тисячної долі бала. Якщо (під час нарахування штрафних балів) результат зв'язки виявляється від'ємним, то їй нараховується нульовий результат.

6.14.6. Штрафні бали в "школі".

Таблиця № 1

№	Вид порушення	Штраф
1	а) розрив зв'язки; б) перевищення контрольного часу, відведеного на трасу; в) дотик обмежувальної лінії або за її межами будь-якою частиною тіла; г) відсутність страховки, самостраховки; д) пропуск суддівської точки страховки; е) повернення на стартову площадку після старту; ж) пропуск або вирив двох власних точок •страховки підряд; з) відсутність блокування двох точок страховки на пункті страховки; й) пропуск пункту страховки, фінішу або контрольного орієнтиру; к) не пройдена учасником контрольна ділянка траси; л) втрата каски.	Припинення руху
2	Зрив учасника, що йде першим, з вириванням точок страховки	0,1* C _м
3	Зрив учасника, що йде першим, без виривання точок страховки	0,05* C _м
4	Неправильна страховка, самостраховка	0,03* C _м
5	Втрата спорядження за кожний предмет	0,01* C _м
6	Травма учасника з вини команди, що зареєстрована лікарем	0,03* C _м
7	Використання суддівської точки страховки як точки опори для проходження маршруту на контрольних відрізках	0,05* C _м
8	Невиконання повторних вказівок судді про використання страховки на трасі та дотримання дисципліни в зоні ізоляції	Зняття

Правила проведення змагань

6.14.7. Пояснення до виду порушення:

* поз. 1а - розрив зв'язки фіксується, якщо учасники на маршруті опиняються не зв'язаними основною вірьовкою безпечним вузлом, за винятком знаходження на самостраховці на станції;

* поз. 1г - відсутність страховки, самостраховки фіксується в таких випадках:

- на пункті страховки учасник не має самостраховки та страховки

- вірьовка для страховки не проходить через пристрій для гальмування та карабін на станції для організації страховки учасника або випущена з обох рук учасником **без закріплення спеціальним вузлом:**

- на станції для страховки (або самостраховки) використовується тільки один (незблокований) гак або закладний елемент;

- для страховки використовується одинарна вірьовка діаметром менше 11 мм;

- випадіння точок страховки, що створює відстань між залише ними точками страховки більше 5 м (для скельної траси) або 8 м (для льодової траси);

- учасник, що йде першим, вийшов вище точки страховки на відстань більше 5 м (для скельної траси) або 8 м (для льодової траси);

- на скельній трасі страховка і самостраховка здійснюється тільки через свої (незблоковані з суддівськими) точки страховки.

* поз. 1д - Пропуск фіксується, якщо учасник вийшов двома ногами вище суддівської точки страховки і не може до неї дістати, не роблячи перехват; суддівські точки страховки задають напрямку руху по трасі і повинні відвідуватись (дотик рукою карабіна) кожним учасником.

* поз. 1з - Блокування здійснюється петлею основної вірьовки або стандартними відтяжками.

* поз. 1й - Пункт (станція) страховки вважається пропущеним, якщо на ньому не організовано прийом і випуск напарника по зв'язці.

поз. 1к - Контрольна ділянка вважається пройденою, якщо учасник, який йде першим, самостійно пройшов ділянку повністю і став на самостраховку (або пропустив вірьовку для страховки в точку страховки вище контрольної ділянки).

* поз. 4 - Неправильна страховка, самостраховка фіксується в таких випадках:

- учасник, який йде першим, вийшов вище точки страховки на відстань 2,5 м (для скельної траси) або 4 м (для льодової траси);

- випадіння, вирив точки страховки, що створює відстань між залишеними точками страховки більше 2,5 м, але менше 5 м (для скельної траси) або 4 м, але менше 8 м (для льодової траси);

- відсутність при страховці пристрою для гальмування або його неправильне використання;

Правила проведення змагань

- страховка, самостраховка і рух учасника на одному "зажимі";
- провис петлі вірьовки для страховки нижче ніг учасника, що страхує або йде першим;
- довжина петлі самостраховки більше 1,5 м.

* поз. 5 - Спорядження вважається втраченим, якщо воно впало на землю або залишилось на трасі після фінішу. Кількість предметів визначається згідно з поданим списком спорядження.

* поз. 6 - При травмі можливість подальшого руху учасника визначає лікар; час на огляд та надання допомоги лікарем віднімається від загального часу руху зв'язки.

7. ПРАВИЛА ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ З ГОРОСХОДЖЕНЬ

7.1. Загальні положення

7.1.1. Вибір об'єктів та маршрутів сходжень кожна з команд проводить самостійно, виходячи з визначеного класу, району сходжень та Положення про змагання.

7.1.2. **В змаганнях за підсумками сезону (заочні змагання)** вибір об'єктів сходжень кожна з команд проводить під час подачі заявки на участь у змаганнях. В заявці може бути вказано два об'єкти, але безпосередньо для участі у змаганнях залишають один об'єкт.

7.1.3. **В очних змаганнях** район сходжень та перелік об'єктів сходжень обмежені. Перелік маршрутів сходжень та їх рейтинг об'являються суддівською колегією на місці проведення змагань згідно з Регламентом. Кількість маршрутів, що приймаються до заліку для кожної команди, має бути вказана в Положенні та Регламенті.

Порядок вибору командами маршрутів сходжень проходить за спортивним принципом: першого маршруту — за результатами 1 туру; наступних маршрутів — в порядку закінчення попередніх. Місце старту і місце фінішу встановлюється суддівською колегією для кожного маршруту на місці змагань.

Розрив між командами на одному маршруті між моментами початку руху повинен складати не менше ніж 40 годин (20 годин - для класу малих гір). Інтервал між сходженнями для одної команди визначається Регламентом.

Незалежно від причини невиходу команди на маршрут в намічений термін (крім обставин 1.11. цих Правил) вона втрачає свою чергу виходу і стає в кінець черги або вибирає інший маршрут.

7.1.4. Для кваліфікаційних змагань вибір об'єкта сходження зазначається у маршрутному листі згідно з Правилами горосходжень. Функції суддів покладаються на випускаючого, начальника рятувального загону та старшого тренера альпіністського заходу.

7.1.5. Вихід команд на маршрути, проведення сходжень, дотримання безпеки, залік сходжень у всіх випадках здійснюється згідно з Правилами горосходжень.

Правила проведення змагань

7.1.6. Перед сходженням команда подає суддівській колегії (в заочних змаганнях — судді при команді або уповноваженому Федерації в районі здійснення сходжень) **тактичний план сходження**, що вміщує:

- 1) фото (або схему) об'єкта сходження з нанесеним маршрутом з позначками за системою UIAA, з поміткою місця старту і місця фінішу, з позначеними характерними ділянками маршруту і місця ми бівуаків;
- 2) графік руху ділянками маршруту;
- 3) опис проблемних та об'єктивно небезпечних ділянок маршруту і мір безпеки;
- 4) варіанти дій в негоду;
- 5) основний та запасні путі спуску;
- 6) список спорядження;
- 7) розклад радіозв'язку.

7.1.7. Кожна команда повинна мати необхідне спорядження, що відповідає стандартам UIAA, для проходження маршрутів визначеної категорії складності та дотримання безпеки, радіозв'язок, а також медичну аптечку для надання долікарської допомоги.

7.2. Визначення переможців у змаганнях за здійснені горосходження

7.2.1. Під час проведення змагань будь-якого класу визначення місць, виборених командами, здійснюється суддівською колегією згідно з прийнятою методикою суддівства.

У кваліфікаційних змаганнях залік сходження виконується випускаючим на розборі здійсненого сходження згідно з Правилами горосходжень.

7.2.2. Методика суддівства змагань визначає: принципи оцінки дій команди на маршруті, порядок визначення підсумкового результату команди і порядок розподілу місць між командами за цими результатами.

7.2.3. Під час оцінки дій команди на маршруті в загальному випадку мають бути оцінені такі показники:

- 1) складність маршруту;
- 2) якість і повнота плану тактики горосходження;
- 3) виконання плану тактики горосходження;
- 4) технічність проходження маршруту;
- 5) зовнішні умови під час горосходження (метеоумови, зимовий період тощо);
- 6) якість звіту.

7.2.4. Під порядком визначення підсумкового результату команди розуміється спосіб об'єднання оцінок за показниками п. 7.2.3. у сумарну оцінку (підсумковий бал).

7.2.5. Під порядком розподілу місць між командами розуміється вибір принципу ранжирування команд за підсумковими оцінками і порядок визначення переваги команди за умови рівності підсумкових оцінок.

Правила проведення змагань

7.2.6. Варіанти методик суддівства горосходжень приведені у п.п. 7.2.7. - 7.2.9.

7.2.7. У загальному випадку усі варіанти методик суддівства горосходжень можливо звести у дві групи:

1). Методика узагальнюючого експертного ранжирування команд.

2). Методика кількісної оцінки показників дій команди на маршруті. В очних змаганнях, як правило, користуються методиками 2-ї групи. У заочних змаганнях практикуються методики обох груп.

7.2.8. Методика узагальнюючого експертного ранжирування команд базується на методі експертної якісної оцінки кожним суддею показників дій команд з наступним зіставленням своїх вражень про ці дії і своїх висновків за ранжиром команд згідно місця у змаганнях. Потім усі місця, котрі кожний суддя визначив для даної команди, підсумовуються. Підсумковий результат змагань — команда з найменшою сумою місць посідає 1-е місце, з другою сумою після найменшої - 2-е місце і так далі.

7.2.9. Методики кількісної оцінки показників дій команди на маршруті базуються на бальних системах, в котрих кожний показник оцінюється конкретним балом (або діапазоном балів). При цьому кожний показник може бути розбитий на елементи, що оцінені своїми балами. Команда з найбільшою сумою балів посідає 1-е місце, з другою за розміром сумою балів — 2-е місце і так далі.

Прийнята у цих Правилах методика кількісної оцінки показників дій команди на маршруті за бальною системою приведена у п.7.2.10. - 7.2.17. цих Правил.

7.2.10. Під час оцінки сходжень за кількісною (бальною) системою цих Правил до уваги беруться:

1) характеристика маршруту, що включає:

- а) технічну та тактичну складність визначену рейтингом маршруту (Р);
- б) освоєння маршруту (О);
- в) стан маршруту (включаючи метеоумови) (С).

2) Характеристика дій команди, що визначається балами за такими показниками:

- а) технічність проходження маршруту (Т);
- б) штрафні бали (Ш) за тактико-технічні порушення:
 - відхилення від маршруту;
 - порушення мір безпеки ;
 - відхиленням від заявленого в тактичному плані часу руху по маршруту;
 - неповний та необ'єктивний тактичний план;
 - неякісний та необ'єктивний звіт про сходження.

7.2.11. Судді повинні оцінювати сходження на основі наступних матеріалів: - рейтингу маршруту;

- довідки пошуково-рятувальної служби району про освоєння маршруту;

Правила проведення змагань

- матеріалів спостереження суддів за діями команди;
- тактичного плану та звіту про сходження.

7.2.12. Підсумковий бал (Б) за одне сходження визначається за формулою:

$$Б = Р (О + С) + Т - Ш,$$

де Р — рейтинг маршруту; О — освоєння маршруту; С — стан маршруту; Т - технічність проходження маршруту; Ш — сума штрафних балів.

7.2.13. **Рейтинг маршрутів (Р)**, що враховує технічну і тактичну складність маршрутів, визначає суддівська колегія **окремо для різних класів змагань** в межах від 1 до 10. **Орієнтовне значення рейтингу маршрутів для різних категорій складності приведено в табл. 2.**

Таблиця № 2

Кат. скл.	3А	3Б	4А	4Б	5А	5Б	6А	6Б
Рейтинг	1.0-1.1	1.2-1.3	1.4-1.5	1.6-1.7	1.8-2.0	2.1-4.0	4.1-7.0	7.1-10.0

Суддівська колегія має право для даних змагань установлювати рейтинг нових маршрутів, якщо до початку суддівства класифікаційна комісія Федерації не сповістила про класифікацію цих маршрутів.

7.2.14. **Освоєнність маршруту (О)** визначається коефіцієнтом:

- першосходження - 1,15;
- першопроходження - 1,10;
- друге проходження - 1,05;
- третє проходження - 1,03;
- не пройдений на протязі трьох останніх років і більше - 1,02;
- освоєний маршрут — 1;
- варіант проходження — додатково 0,03.

7.2.15. **Стан маршруту (С)** визначається:

- екстремальний* — 0,03-0,04 (більше половини ходового часу діяли екстремальні фактори — шторм, злива, хурделиця, обледеніння);
- складний* — 0,02-0,03 (більше половини ходового часу діяли несприятливі фактори - дощ, сніг, обледеніння);
- ускладнений* — 0,01-0,02 (менше половини ходового часу діяли несприятливі фактори — дощ, сніг);
- сприятливий* — 0.

7.2.16. **Технічність проходження маршруту (Т)** визначається:

$$Т = 0,002Р(L : t),$$

де L — загальна довжина маршруту, метри; t - загальний час руху на маршруті, години.

7.2.17. **Штрафні бали (Ш)** за тактико-технічні порушення визна-чаються:

відхилення від маршруту — довжиною не пройдених характерних ділянок маршруту, віднесеною до довжини всього маршруту і помноженою

Правила проведення змагань

на рейтинг; при відхиленні більше 25% довжини маршруту рішення про залік сходження і категорію складності приймається на засіданні суддівської колегії;

порушення мір безпеки — у разі наявності конкретних фактів провокування камнепаду, лавини, травмування, зриву учасника з падінням на глибину більше 6 метрів, пропуску сеансу радіозв'язку — 0,1 бала за кожний випадок;

травма, захворювання, що не дали змоги учаснику продовжити сходження без сторонньої допомоги, — зняття зі змагань;

відхилення (N) від заявленого часу руху по маршруту ($t_{\text{заявл}}$) визначається згідно з формулами:

для уповільнення - $N = 0,25 (t / t_{\text{заявл}} - 1,2)$, для
ускорення — $N = 1,0 (0,7 - t / t_{\text{заявл}})$;

бали не нараховуються при відхиленні у дозволеній межі уповільнення до 20% та ускорення до 30%;

неповний та необ'єктивний тактичний план — 0-0,1 бала;

неякісний та необ'єктивний звіт — 0-0,1 бала.

7.2.18. Підсумковий бал команди за сходження визначається як середнє арифметичне з оцінок суддів без врахування найвищої і найнижчої оцінок. Результат команди за горосходження визначається сумою підсумкових балів за кожне сходження з округленням до сотих долей бала.

8. ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕМОЖЦІВ ЗМАГАНЬ

8.1. В змаганнях за підсумками сезону (**заочні змагання**) визначення переможців здійснюється тільки у змаганнях з горосходжень. При цьому, під час оцінки сходжень за кількісною (бальною) системою цих Правил до уваги беруться такі показники п.7.2.10:

- а) технічна та тактична складність, визначена рейтингом маршруту Р;
- б) освоєння маршруту (О);
- в) стан маршруту (включаючи метеоумови) (С).
- г) технічність проходження маршруту (Т);
- д) якість та об'єктивність звіту про сходження (Ш).

В окремих випадках за рішенням суддівської колегії допускається для визначення переможців застосовувати методику узагальнюючого рейтингового ранжирування команд (п.'7.2.1.5.2.).

8.2. **В очних змаганнях** для визначення переможців у змаганнях з горо сходжень під час оцінки сходжень за кількісною (бальною) системою цих Правил до уваги беруться усі показники п. 7.2.8.

8.2.1. На змаганнях, що проводяться в два тури, результат команди являє собою суму підсумкових оцінок I і II туру з округленням до сотих часток бала. Співвідношення між максимальними оцінками за I і II тур встановлюється регламентом класу. У випадку рівної кількості балів перевага віддається команді, яка отримала вищу оцінку за горосходження. Якщо і ці оцінки рівні, то перевага віддається команді, яка раніше (день, година, хвилина) закінчила програму змагань.

Правила проведення змагань

8.3. Суддівська колегія не оцінює сходження:

- здійснені з порушенням цих Правил або Положення про змагання;
- звіти про які не подані до встановленого терміну або не задовольняють вимогам Положення з точки зору повноти матеріалів, їх якості.

8.4. Кожне здійснене сходження приймається до заліку тільки в одних змаганнях.

8.5. Представникам команд дозволено до початку роботи суддівської бригади з оцінки сходжень ознайомитися із звітами інших команд в своєму класі в термін, вказаний у Регламенті.

8.6. Спірні питання суддівства і апеляції вирішуються на засіданні апеляційного журі.

8.7. Після внесення поправок, якщо такі маютьяся, суддівська колегія затверджує результати змагань простою більшістю голосів.

9. СУДДІВСЬКА КОЛЕГІЯ

9.1. Склад суддівської колегії

9.1.1. До складу суддівської колегії змагань входять: головний суддя змагань (класу змагань), головний секретар, голова мандатної комісії, заступники головного судді з видів змагань та з безпеки, секретарі, судді бригад з видів змагань, судді з техніки на місці сходжень, лікар. Під час проведення змагань з техніки альпінізму до складу суддівських бригад додатково (або з поєднанням обов'язків) входять заступник головного судді класу змагань з техніки альпінізму, начальник траси, судді-підготовники траси, судді з техніки, суддя при учасниках, суддя на старті, судді-хронометристи.

9.1.2. Кількість суддівських бригад визначається програмою змагань. Склад суддівських бригад комплектується президією Колегії суддів і головним суддею змагань. Для первинного суддівства необхідна рекомендація місцевої федерації або альпіністського клубу.

9.1.3. Кількісний склад суддівської колегії повинен бути достатнім для того, щоб забезпечити чітке проведення змагань і їх суддівство. Для цього:

- а) на національних змаганнях в суддівській колегії створюються такі групи: головна суддівська колегія, мандатна комісія, суддівські бригади з видів змагань;
- б) допускається поєднання обов'язків (наприклад, заступник головного судді класу він же заступник головного судді виду змагань з техніки альпінізму, суддя з техніки він же суддя-хронометрист і т. д.).

9.1.4. Суддями можуть бути альпіністи з кваліфікацією не нижче КМС, що мають суддівську категорію з альпінізму.

**ЧИСЕЛЬНИЙ СКЛАД СУДДІВ У ВІДПОВІДНОСТІ
З ГРУПОЮ ЗМАГАНЬ**

Посада	Групи змагань		
	I	II	III
Головний суддя	1	1	1
Заст. гол. судді з виду	2	2	1
Заст. гол. судді з безпеки	1	1	1
Головний секретар	1	1	1
Секретар	1	1	-
Суддя— інформатор	1	1	-
Начальник траси	1	1	1
Судді з підготовки трас	2	2	2
Суддя з техніки	6	4-6	3
Суддя— хронометрист	4	3	2
Суддя— стартер	1	1	1
Суддя при учасниках	2	1	1
Загальний склад	23	19-21	14

9.1.5. До складу суддівської бригади не включаються представники, спортсмени або тренери команд, що беруть участь в змаганнях в даному класі.

9.2. Загальні обов'язки суддівської колегії і суддів

9.2.1. Суддівська колегія спільно з представником організації, яка проводить змагання, керує змаганнями і вирішує всі питання відносно до цих Правил, Положення про дані змагання, регламентів класів, керуючись відповідною методикою суддівства даних змагань.

9.2.2. Суддівська бригада працює під керівництвом головного судді класу і оцінює результати змагань з техніки альпінізму та пройдених маршрутів сходжень відповідно до розроблених і затверджених документів для суддівства даного класу. Однак, оскільки неможливо передбачити всі випадковості, що можуть виникнути під час змагань, суддівська колегія повинна покласти край будь-яким спробам отримати перемогу неспортивними методами.

9.2.3. Кожний суддя повинен бути дисциплінованим, ініціативним, об'єктивним, вимогливим до себе і учасників. Він повинен ретельно підготуватися до виконання своїх обов'язків і твердо знати особливості роботи на своїй ділянці. Недопустимо втручання одного судді в роботу іншого.

Правила проведення змагань

9.2.4. Взаємовідносини між суддями і учасниками повинні бути суворо офіційними і коректними. Суддям забороняється давати учасникам поради з тактики і техніки проходження маршруту або інші рекомендації, що впливають на спортивні результати.

9.3. Головна суддівська колегія змагань

9.3.1. Головна суддівська колегія змагань складається: з головного судді змагань (класу змагань); головного секретаря змагань;

заступників головного судді змагань (з безпеки, з видів змагань).

9.3.2. Головна суддівська колегія здійснює підготовку до змагань, забезпечує їх проведення, керуючись діючими Правилами, положенням про дані змагання і затвердженими методичними рекомендаціями.

9.3.3. Головна суддівська колегія вирішує всі технічні питання, включаючи допуск команд, розробку регламенту змагань, суддівство на місці їх проведення (з техніки альпінізму і сходженням), відповідає за підведення підсумків, своєчасну і правильну інформацію про результати.

9.4. Головний суддя змагань (класу змагань)

9.4.1. Головний суддя змагань є їх керівником і несе всю відповідальність за їх підготовку і проведення відповідно до діючих Правил. Він очолює головну суддівську колегію, бере участь в її формуванні і розподілі обов'язків між її членами, керує роботами щодо складання регламентів і інших керівних матеріалів для змагань, затверджує ці матеріали, проводить засідання головної суддівської колегії, а також семінари суддівської колегії і суддівських бригад з видів змагань.

9.4.2. Головний суддя змагань має право, перебуваючи в районі їх проведення, брати участь в роботі суддівської бригади з правом вирішального голосу з питань організації проведення змагань та тлумачення Положення, регламенту і методики суддівства.

9.4.3. У період проведення змагань ніхто не має право втручатися в діяльність головного судді змагань і керованих ним членів суддівської колегії.

9.4.4. Головний суддя розподіляє обов'язки серед членів суддівських бригад, контролює їх діяльність, скликає засідання суддівської бригади для розгляду ходу змагань і результатів змагань та виконує інші функції щодо організації і керівництва змаганнями.

9.4.5. Головний суддя по узгодженню з КРС зобов'язаний перервати змагання або відкласти їх проведення, якщо виникли умови, загрозили здоров'ю і життю учасників, а також якщо не забезпечене медичне обслуговування або відсутній рятувальний загін.

9.4.6. Головний суддя має право:

- зняти учасника із змагань у випадках, передбачених діючими Правилами (непідготовленість учасника для даних змагань або даного маршруту, невідповідність спорядження технічним вимогам, порушення норм поведінки і етики спортсмена тощо);

- відлучити суддю від суддівства, якщо той не справляється зі своїми обов'язками, або доручити йому іншу роботу;
- спільно з суддівською колегією ухвалити рішення з апеляції.

9.5. Заступник головного судді з виду

9.5.1. Проводить змагання з відповідного виду програми;

- розподіляє обов'язки серед суддів;
- очолює поточну роботу суддівської бригади;
- відповідає за правильність фіксації результатів та передавання їх до секретаріату.

9.5.2. Заступник головного судді з виду зобов'язаний допомагати головному судді у виконанні його обов'язків і виконувати роботу за його вказівкою. Під час відсутності головного судді його обов'язки виконує заступник.

9.5.3. До функцій заступника головного судді з виду у змаганнях з техніки альпінізму відносяться:

- організація всіх робіт з підготовки і розмітки траси змагань, забезпечення безпеки траси, прийом траси;
- розподіл обов'язків серед членів бригади під час суддівства про ходження траси учасниками;
- організація контролю за правильністю проходження траси учасниками.

9.5.4. Під час проведення змагань з техніки альпінізму заступник головного судді з виду має право тимчасово (до рішення головного судді) перервати змагання, якщо виникли умови, що представляють небезпеку для їх учасників, і надати право повторного старту команді, що знаходилася на трасі змагань під час оголошення перерви.

9.6. Головний секретар і секретарі

9.6.1. Головний секретар готує всі матеріали і документацію для проведення змагань, веде протоколи засідань головної суддівської колегії, працює в мандатній комісії (перевіряє заявки команд, правильність заповнення особистих карток учасників, подає на затвердження головному судді змагань список учасників, не допущених до змагань), веде облік закінчення командами змагань, перевіряє правильність протоколів суддівства, складає зведений протокол командних результатів.

9.6.2. Головний секретар приймає заяви і протести і доповідає про них головному судді, інформує про змагання представників преси, радіо і телебачення, керує роботою секретарів.

9.6.3. Головний секретар готує матеріали по змаганням до звіту головного судді про проведення змагань.

9.6.4. Секретарі виконують роботу за вказівкою головного секретаря і головного судді класу.

9.7. Заступник Головного судді з безпеки:

- контролює бригаду суддів, що готують трасу;
- під час проведення сходжень є керівником рятувальних робіт;
- проводить усі необхідні заходи щодо дотримання правил безпеки учасників, суддів та глядачів і слідкує за їх виконанням.

Правила проведення змагань

9.8. Начальник траси:

- складає схему траси із зазначенням і нумерацією суддівських точок страховки;
- керує розміткою траси;
- відповідає за дотримання вимог до трас згідно з цими Правилами;
- готує Акт готовності траси Головному судді або його заступнику з безпеки із зазначенням очікуваного кращого результату і категорії складності (додаток 2);
- слідкує за справністю траси в період змагань;
- керує демонтажем траси після закінчення змагань;
- відповідає перед Головним суддею за спорядження, що використовується при підготовці траси.

9.9. Судді, що відповідають за підготовку трас:

- під керівництвом начальника траси готують траси до початку змагань за 3 - 5 днів відповідно до класу змагань.

9.10. Лікар змагань

Лікар змагань перевіряє допуск учасників, надає їм першу медичну допомогу при пошкодженнях, захворюваннях і обмороженнях; стежить за дотриманням санітарно-гігієнічних вимог. Діє відповідно до вимог медико-санітарного забезпечення спортивних змагань.

10. ПРОЦЕДУРА АПЕЛЯЦІЇ

10.1. Апеляційна процедура на офіційне рішення судді або дії учасників під час очних змагань

10.1.1. Апеляція на рішення судді з виду програми змагань подається представником команди або самим учасником у письмовій формі Головному судді змагань і супроводжується платою за апеляцію у розмірі стартового внеску. Головний суддя скликає Апеляційне журі (Головний суддя, заступник Головного судді з виду, заступник Головного судді з безпеки, інспектор змагань і представник організації, що проводить змагання). Рішення Апеляційного журі у письмовій формі передається Головним суддею особі, що подала апеляцію протягом **1 години**. Якщо потрібно більш тривалий розгляд за фактами, викладеними в апеляції, то рішення повинне бути винесене не пізніше ніж через 24 години і обов'язково до затвердження результатів змагань.

10.1.2. Апеляція на рішення судді за ранжирування учасника після завершення туру змагань і після оголошення офіційних результатів може бути подана не пізніше 30 хвилин після оголошення результатів і проходить у відповідності до процедури, визначеної у п.10.1.1. Якщо не можна розглянути негайно апеляцію, подану на учасника до старту, суддівська колегія має право допустити його умовно ("під апеляцією"), про що представник команди або учасник повинні бути попереджені. У разі задоволення апеляції результат учасника анулюється.

10.1.3. Апеляційне журі уповноважене приймати рішення з питань, не визначених у Положенні про змагання і в цих Правилах, та виносити рішення під час змагань з питань трактування згаданих Положення і Правил. Усі такі апеляції повинні відповідати умовам, що визначені в п. 10.1.1.

10.1.4. Якщо апеляція підтримана, то апеляційна плата повертається; в разі відхилення апеляції - апеляційна плата **не повертається**.

10.1.5. Не приймаються апеляції відносно рішень конкретних суддів, що стосуються оцінки технічних порушень або розподілу місць. Рішення з цих питань вважаються остаточними.

10.2. Апеляційна процедура на офіційне рішення суддівської колегії під час заочних змагань

10.2.1. Апеляція на рішення суддівської колегії **заочних змагань** подається представником команди або капітаном команди у письмовій формі Головному судді змагань і супроводжується платою за апеляцію у розмірі стартового внеску. Головний суддя скликає Апеляційне журі у складі Головної суддівської колегії змагань (Головний суддя, заступник Головного судді з виду, Головний секретар). У роботі Апеляційного журі може брати участь представник команди або капітан команди. Термін подання апеляції — не більше 10 днів з моменту прийняття суддівською колегією заочних змагань рішення щодо розподілу місць між командами. Рішення Апеляційного журі у письмовій формі передається Головним суддею особі, що подала апеляцію, протягом 2-х днів. Якщо потрібно більш тривалий розгляд за фактами, викладеними в апеляції, то рішення повинне бути винесене не пізніше ніж через **10 днів** і обов'язково до затвердження результатів змагань.

10.2.2. Апеляційне журі уповноважене приймати рішення з питань, не визначених у Положенні про змагання і в цих Правилах, та виносити рішення з питань трактування згаданих Положення і Правил. Всі апеляції подібного роду повинні відповідати умовам, що визначені в п. 10.2.1.

10.2.3. Якщо апеляція підтримана, то апеляційна плата **повертається**; в разі відхилення апеляції - апеляційна плата **не повертається**.

10.2.4. Не приймаються апеляції відносно рішень конкретних суддів, що стосуються оцінки показників по п. 8.1. або розподілу місць. Рішення з цих питань вважаються остаточними.

10.3. Апеляційна процедура після змагань

10.3.1. Апеляція на рішення Апеляційного журі адресується Голові Колегії суддів з альпінізму Федерації і може бути подана у письмовій формі не пізніше 10 днів після рішення Апеляційного журі. Кожна апеляція супроводжується апеляційною платою у розмірі стартового внеску даних змагань.

Правила проведення змагань

10.3.2. Апеляція повинна бути розглянута в термін до 10 днів з моменту отримання апеляції. На період, коли розглядається подібна апеляція, усі санкції і покарання проти суб'єкта апеляції припиняються. Рішення Колегії суддів - остаточне.

10.3.3. Плата за подання апеляції на рішення Апеляційного журі не повертається.

ІМЕННА ЗАЯВКА

Додаток 2

На участь у _____ Місце проведення

Команди _____ Дата проведення

Команда, ФСТ, СК

№ п/п	Прізвище, ім'я по батькові	Дата народження	Розряд	Регіон, область	Назва ДЮСШ, ДСТ	Вид (номер) Програми	Додаткові поля		Тренери	Підпис лікаря та печатка ОЛФД
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Підпис керівника

(Прізвище)

М.П.

Підпис представника команди

(Прізвище)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Головний суддя

200__ р.

АКТ ГОТОВНОСТІ

траси _____
(назва виду програми)

змагань _____
(назва)

Траса відповідає вимогам правил змагань з альпінізму цього виду.

Стан траси гарантує дотриматись вимог безпеки.

Організація страхівки перевірена.

Траса обладнана необхідним маркуванням і пунктами страхівки.

Параметри траси:

а) висота стіни _____

б) довжина _____

в) число точок страхівки _____

г) середня крутизна _____

д) категорія трудності _____

е) контрольний час проходження траси _____

До акту додається схема траси.

Начальник траси _____
(Прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Заст. гол. судді з безпеки _____
(Прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Заст. гол. судді з виду _____
(Прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Зміст

Передмова.....	1
Анотація	2

ПРАВИЛА СХОДЖЕНЬ

Рецензія	4
Вступ.....	5
1. Загальні положення	5
2. Організація роботи альпіністських заходів.....	6
3. Підготовка сходження.....	8
4. Випуск на сходження.....	11
5. Дотримання правил безпеки.....	12
6. Проведення сходження	13
7. Залік сходжень.....	14
8. Страхування життя.....	15
Додаток 1. Інформаційна карта	16
Додаток 2. Документація альпзаходу	17
Додаток 3. Звіт про роботу альпзаходу.....	18
Додаток 4. Принципи класифікації альпіністських маршрутів.....	19

ПРАВИЛА ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ

Рецензія	24
Вступ	25
1. Види, класи і програма змагань.....	26
2. Документація змагань.....	28
3. Заявки	29
4. Учасники змагань.....	30
5. Склад команди	30
6. Правила проведення змагань з техніки альпінізму (школа).....	31
7. Правила проведення змагань з горосходження.....	41
8. Визначення переможців змагань	45
9. Суддівська колегія.....	46
10. Процедура апеляції.....	50
Додаток 1. Попередня заявка.....	53
Додаток 2. Іменна заявка	54
Додаток 3. Акт готовності траси	55